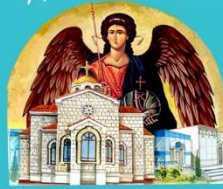

Српска Православна

Црква Ванкувер

БЕАН АНЂЕО

Црквено-народни часопис Ц.Ш.О. Св. Арханђела Михаила Бели Анђео

Садржај:

❖ Посланица Епископа кнадског Г.Г. Митрофана	стр. 1
❖ Васкрсење Господа Исуса Христа	стр. 3
❖ О нашем васкрсењу, Св. Макарије Велики	стр. 5
❖ Радост оних који љубе, протојереј Александар Шмеман	стр. 9
❖ Христос Васкрсе, Христос Јанарис	стр. 12
❖ Српска историја – Последњи римски цар	
❖ Константин Драгаш Палеолог	стр. 14
❖ Исповест монахиње Јоване, унуке генерала Лера	стр. 19
❖ Распоред Богослужења за месец мај	стр. 22
❖ Парохијске вести	стр. 23
❖ О Косову, Даринка Заставниковић	стр. 26
❖ Дечије странице	стр. 28
❖ Најаве дешавања у нашој ЦШО	стр. 30

English Section:

❖ Paschal Epistle of Serbian Bishop for Canada	р. 33
❖ Lives of Saints – Myrrh Bearer and Equal to Apostles Mary Magdalene	р. 35
❖ The Burial Shroud of Christ, Michael Whelton	р. 38
❖ Schedule of Divine Services for May	р. 41
• Announcements for the upcoming events	р. 42

Редакција:

Главни и одговорни уредник:
Протонамесник: о. Сениша Милутиновић

Дизајн корице: Ненад Штрбац
Српска славна историја: Љубомир и др Зорица Котур
Рецензент, лектор и енглеска секција: апсолвент теологије Љиљана Тољевић
Сарадници овог броја: Michael Welton и Даринка Заставниковић
Штампа: Зоран Драгић

*Нека васкрсне Бог и нека се
расеју
непријатељи његови и нека
бјеже од лица Његовог
они који га мрзе (Пс. 67, 1)*

Пред Васкрс, 2024

Драга браћо и сестре,

Овим пророчким речима Псалмопојца Давида Свете Црква отвара Пасхалну службу, на јутрењу, а потом и на часовима и коначно на Светој божанственој Литургији. Тиме се потврђује да је од давнина овај псалом био укључен у богослужење Нове Пасхе.

Који је то Бог који треба да васкрсне? Ако треба да васкрсне онда треба и да умре, да буде положен у гроб, сахрањен. То може бити само Бог Син, Друго Лице Свете Тројице, Господ Исус Христос, обећани Месија-Помазаник, «који је распет за нас у време Понтија Пилата, и страдао и био погребен». И Својим распећем већ је победио своје духовне непријатеље, како

вели Св. Апостол Павле: «И избриса обвезницу која нас прописима оптуживаше и бјеше против нас, и уклони је приковавши је на крст; разоружавши началства и власти, жигоса их јавно, побједивши на њему» (Кол. 2, 14-15).

А те Своје непријатеље потпуно ће расточити (победити) Својим славним Васкрсењем. Најпре ђавола и његове слуге, а потом грех и смрт. Како каже Свети Апостол Павле: «Посљедњи непријатељ укинуће се смрт?» (I Кор. 15, 26).

Ево скоро два миленијума прослављамо Христово Васкрсење, “Празник над празницима и Славље над слављима”. И то је прослављање увек ново, увек савремено. Зашто? Зато што оно и данас духовно васкрсава из грешног стања свакога онога који верује у Васкрслог Христа. Оно нам објављује и објашњава тајну нашег живота и смрти. Али не само тајну нашу него и све творевине, то јест да ништа смрћу не пропада, те да ће се на крају сва природа преобразити. Ту се види да је тајна живота неуништива. И у свему што је живо усађен је закон да се роди, расте и умире. Погледајмо само на пшенично зрно. Сеје се једно да би донело стоструки плод. Није ли сам Господ објаснио своју смрт и васкрсење овим примером рекавши: “Заиста, заиста вам кажем, ако зрно пшенично паднувши на земљу не умре, онда једно остане; ако ли умре, род многи доноси” (Јн. 12, 24).

Размислимо мало о овој тајни. У јесен се посеје пшеница и остане преко зиме под мразом, студени, снегом. Али кад дође пролеће и сунце загреје земљу, почиње да расте, разбијајући окове леда и тврдоћу земље. И зрно, које је пре тога умрло, распавши се, изгубивши своју срж и кору, али не губећи животворну клицу, израсло је у многородни клас. Није ли то победа смрти кроз смрт у овој створеној природи? Јесте. То је за нас тајна. А тајна живота је тесно повезана са тајном смрти. И обратно, тајна смрти је везана за тајну живота.

Господ Исус Христос као Бог није морао да умре. Али је примио људску смртну природу да би је учинио бесмртном кроз Своју смрт. Друкчије се смрт не би могла победити, не би могла исцелити од смртности и трулежности.

Драга браћо и сестре,

Немојмо се стидети да ових светлих и светих дана поздрављамо једни друге, па чак и наше непријатеље, уместо: добро јутро, добар дан, добро вече, најрадоснијим поздравом: Христос васкрсе! И кога имамо да се стидимо? Васкрслог Христа? Светих Апостола, Мученика, Јерараха, Преподобних Отаца и Мајки, који су својим животима и смрћу потврдили истину над истинама да је Исус Спас васкрсао из мртвих? А тешко нама ако се ми Њега постидимо! Јер ће се и Он нас постидети пред Анђелима и Оцем Својим небеским (Лк. 9, 26).

Понесимо, трчећи својим домовима, светлост и радост Христовог Васкрсења, као што су жене Мирносице и Апостоли трчали да га објаве својим најближим. А Васкрсли Христос пробудиће оне који са вером и надом духовно спавају, како рече Св. Апостол Павле: *“Устани ти који спаваш и васкрсни из мртвих, и обасјаће те Христос”* (Еф. 5, 14). И не допустимо да се светлост Васкрслог Христа икада удаљи из душе наше коју смо још на Св. Крштењу примили, а нарочито у Светом Причешћу. Не заборавимо да светлост Христова просвећује све оне који Га вером и љубављу примају. Светлост Христова просвећује све. А она се највише пројавила у Његовом Васкрсом Телу.

Посебно ових дана сетимо се наше браће и сестара на Косову и Метохији, који пате и страдају већ деценијама, па стотинама година. Такозвана влада Приштине настоји на сваки начин да им загорча живот. Али надамо се у Васкрслог Господа Христа, као и све свете Косовске Мученике и Праведнике да ће наш народ издржати и остати на својим огњиштима чувајући своје манастире, храмове и своја огњишта, то јест своју свету косовско-метохијску земљу.

Сетимо се наше браће који су прогнани са својих огњишта из Хрватске и Федерације Босне и Херцеговине. Поменимо у нашим молитвама православне хришћане, у Украјини, Русији, Сирији, и онедавно у Палестини и Израелу. Колико има само побијене деце, мајки, отаца, браће и сестара? Колико има болесних, босих, голих, жедних, гладних, бескућника и без најосновнијих услова за живот, за које је Он пролио Своју пречисту крв? Зато помозимо колико год можемо. Па чак и чаша хладне воде неће пропасти (Мт. 10, 42). Јер је Спаситељ положио живот Свој за све њих. Нека би их Васкрсли Господ духовно и физички укрепио и просветио, да би пребродили сва страдања, патње и невоље, и да осете барем мало радост и лепоту живота.

Благодаримо Вам свима на Вашој несебичној помоћи нашој Епархији, манастиру, црквама, и свима онима којима је она била потребна. Нека Вам Васкрсли Господ Исус Христос врати Својим небеским непролазним Царством. Да нас све прими макар и у последњем часу покајане, као покајаног разбојника, речима: *«Заиста ти кажем, данас ћеш бити са мном у рају»* (Лк. 23, 43).

Од срца и душе топло Вас поздрављамо најрадоснијим поздравом:

**ХРИСТОС ВАСКРСЕ!
ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ!**

Ваш молитвеник у Васкрсом Господу,

ЕПИСКОП КАНАДСКИ

Васкрсење Господа Исуса Христа

Сва четири Јеванђеља потврђују, свако на свој начин, да је Христов гроб нађен празан у недељу ујутру после Распећа. Јеванђеље и Св. Павле (1 Кор 15) заједно сведоче о једанаест последњих јављања Васкрслог Господа у време после недељног Васкршњег јутра. Христос је устао телесно из гроба, телом које је, премда ослобођено од неких ограничења времена и простора (могао је проћи кроз затворена врата, појавити се и нестати у трену), било физички солидно да би могао ломити хлеб и јести, и бити погрешно сматран за вртара или сапутника.

Тих неколико недеља по Васкрсењу, тачније током 40 дана, Христос се јављао својим ученицима, у појединачним сусретима, но није живео с њима нити путовао као раније. Показавши им своју победу над смрћу, и уверивши их да ће се они и даље ослањати на Његово присуство и помоћ, чак и кад Он буде физички узет од њих, Он их је оставио на начин који је јасно показивао да Његово телесно присуство није више било неопходно (Дап 1,9-11). Они ће наставити Његову службу коју је започео, и у којој ће Он заувек бити с њима присутан (Мт 28,18-20).

После тродневног боравка телом у гробу и душом у Аду, Исус Христос је Васкрсао - устао је из мртвих, јер силу његовог божанства Ад није могао да савлада, и тиме је отворио врата која воде у свет нове, преображене реалности, реалности славе и вредности која је људима до тада била непозната и недоступна. Тамо је Христос први ушао, а онда покајани или благоразумни разбојник са десног крста, па за њим старозаветни праведници који су примили Христа у току његовог тродневног боравка у Аду,

и проповедања Јеванђеља које је три и по године проповедао на Земљи. Само тако схваћен, квалитативно а не временски, Он је првенац из мртвих (Дап 26,23; 1 Кор 15,20; Кол 1,18; Отк 1,5), а уопште није у питању Његово Васкрсење, односно повратак у свет ове наше реалности инфичиране грехом где се трпи и страда од његових последица.

У овај свет, овакав какав је, враћена су лица из Ада (праведни Лазар, Јаирова кћер и др.) која су наставила да живе под истим условима, у истом телу и животу, док нису поново умрла. Христово јављање током четрдесет дана по Васкрсењу, све до Вознесења, било је јављање у новом телу, телу Васкрсења које је било оно исто, али преображено тело - јер је сачуван идентитет умрлог и васкрслог. То је проверио Св. Тома, тај први експерименталист у Библији и зачетник хришћанског Православног реализма који је прошао кроз проверу (види смисао: Јн 20,15-29). Али, васкрсло тело Господа није било онакво какво је било раније, пре страдања и Васкрсења, јер је сад имало нова својства: васкрсло је у свет, и за свет нове реалности, да више не умре, јер се у том новом свету уопште не умире.

Његово јављање појединцима и већем броју људи, чак и кад је у питању неколико стотина људи, у овом свету било је потврда реалности и идентитета њега Васкрслог и пројава и сведочанство света и вредности Васкрсења. Он пролази Васкрслим телом кроз затворена врата и да их не разваљује и не ломи (Јн 20,19) - значи: његово тело је небеско - духоносно и духовно (1 Кор 15,40 и 44); иако му је тело без физиолошких потреба он једе (Јн 21,12,13 и 15) и Апостоли се уверавају у реалност Његовог Васкрслог тела, не мислећи више да је то што виде - утвара, привид (види смисао Лк 24,16 и Јн 20,14; посебно Лк 24,31), него виша реалност, друкчија од ове непреображене која је без славе Васкрсења. То ће бити поуздан ослонац наше вере да стварно буде тврдо чекање онога чему се надамо (Јев 11,1).

У Библији, учење о васкрсењу мртвих је јасно изражено већ у Старом Завету (Јов 19,25; Пс 15,10; Ис 26,19; Дан 12,2), а за време Христовог овоземаљског живота то је било општеприхваћено мишљење код правоверних Јевреја што се види из Мартиних речи која каже за свога брата: "Знам да ће васкрснути о васкрсењу у последњи дан." (Јн 11,24) Одрицали су га се садукеји (Дап 23,8) и незнабожачки философи (Дап 17,32).

Васкрсење Христово као чињеница и благовест постало је темељ и срце хришћанске вере. То сведоче и речи Св. Павла који каже: *"Ако Христос није васкрсао, онда је празна вера наша."* (1 Кор 15,14) Хришћанство је пре свега вера да Христос није остао у гробу, да је из смрти просијао живот и да је Својим Васкрсењем из мртвих изнутра разрушио и превладао апсолутни и немилосрдно општеважећи закон умирања и смрти.

Видевши Васкрслога Христа, Апостоли су, како каже Јеванђеље, помислили да виде утвару и привиђење. Зато прво што чини Васкрсли Христос јесте да својим ученицима открива стварност Свога Васкрслога тела, дајући им да Га опипају. Узима храну и једе пред њима, даје Томи који сумња у Његово Васкрсење да му сопственим рукама додирне Васкрсло Тело и да се увери у Васкрсење.

Онога тренутка када су Апостоли поверовали у Христово Васкрсење, тада је управо чињеница Васкрсења, Његове стварности и његове телесности постала главни садржај, сила и радост њихове проповеди. Главна Света Тајна Цркве постаје Причешће Телом и Крвљу Васкрслога Христа, и тим чином, како говори Св. Павле: *"смрт Господњу објављујемо, васкрсење Његово исповедамо"* (1 Кор 11,26; извод из Литургије Св. Василија Великог).

Они који се обраћају у Хришћанство, прихватају, не неке идеје и принципе, већ првенствено веру у Васкрсење Христово, искуство и знање Васкрслога Учитеља. Штавише, они са том вером прихватају и веру у опште Васкрсење, а то значи веру у то да је Христос победио, разрушио и уништио смрт као последњи циљ свега. *"Послењи непријатељ укинуће се - смрт"* (1 Кор 15,26) у духовном надаћу кличе Св. Павле. На сваком Васкршњем јутрењу, Хришћани кличу: *"Смрти,*

где ти је жалац? Аде, где ти је победа? Васкрсе Христос и ни једнога мртвога у гробу! Васкрсе Христос и живот царује!" (из Васкршњих речи Св. Јована Златоустог које се читају после

Васкршњег јутрења; уп. 1 Кор 15,55). На тај начин прихватање или неприхватање Христа и Хришћанства у суштини јесте прихватање или неприхватање вере у Христово Васкрсење, а то значи: прихватање или неприхватање вере у поновно сједињење душе и тела у Христу, у победу над смрћу, јер смрт и није ништа друго до раздвајање душе и тела, разарање њиховог јединства.

Христос је својим Васкрсењем разрушио смрт, њену власт над нама, њено безнађе и њену коначност. Христос обећава изобилно убризгавање новог живота, ново небо и земљу, радост свеопштег Васкрсења. То је смисао, то је бескрајна радост средишње и суштинске вероисповедне тврдње Символа

Вере Цркве Христове: *"И који је Васкрсао у трећи дан по Писму."* По Писму - то значи у сагласности са оним познавањем живота, са оним схватањем света и човека, душе и тела, духа и материје, живота и смрти које нам је богооткривено у Светом Писму. У тој тврдњи садржана је сва вера, сва љубав, сва нада Хришћанства.

Извор: Православље

О нашем васкрсењу

Свети Макарије Велики

У тугама, у страдањима, у трпљењу, у вери, сакривена су обећања, и слава, и поседовање небеских добара, као што је плод сакривен у баченом у земљу пшеничном зрну, или у дрвету које, када се калемим, подноси извесну повреду или понижење. И тада се показује да одећа има лепоту, и славу и многоструки плод, као што вели и Апостол: „Кроз многе невоље ваља нам ући у Царство небеско-“ (Да. 14, 22). И Господ вели: „Трпљењем својим спасавајте душе своје“ (Лк. 21, 19). И опет: „У свету ћете имати невољу“ (Јн. 16, 33). Јер је потребан труд, ревност, трезвеност, велика пажња, ватреност и истрајност у молитви Господу, да бисмо се могли избавити од жеља за

земаљским, да бисмо могли избећи замке и мреже сласти, олује света, налете злих духова, и тачно дознати са каквом су трезвеношћу и живахношћу вере и љубави светитељи још овде стицали небеску ризницу, тј. силу Духа у душама својим, која је залог Царства. Јер, блажени Апостол Павле, изражавајући се о тој небеској ризници, тј. о благодати Духа, и описујући прекомерне невоље, и

у исто време показујући шта сваки треба да иште и шта да стекне, вели: „Јер, знамо да, када се земаљска наша кућа тела разори, имамо зграду од Бога, кућу нерукотворену, вечну на небесима“ (II . Кор. 5, 1).

Треба, дакле, сваки да се подвизава и труди помоћу свих врлина да стекне ону кућу и да верује да се она стиче овде. Јер, ако се разори наша кућа тела, ми имамо другу кућу, у којој би наставала душа наша. „Да се обучени, не голи нађемо“ (II Кор. 5, 3), тј. не голи од општења и заједнице са Духом Светим, у Којем се једино може одмарати верна душа.

Зато они који су у истини и сили хришћани, чврсто се надају и радују излазећи из тела, јер имају ону кућу нерукотворену, а кућа је ова - с и л а Духа која обитава у њима. Ако се разори кућа тела, они се не плаше, јер имају небеску кућу Духа, и ону нетрулежну славу, која ће у Дан васкрсења и прославити кућу тела, као што Апостол каже: „Онај Који је подигао Христа из мртвих, оживеће и смртна телеса наша Духом Својим Који живи у нама“ (Рим. 8, 11). И још: „Да се и живот Исусов јави на смртном телу нашем“ (II Кор. 4, 11). И још: „Да живот, вели, прождере оно што је смртно“ (II Кор. 5, 4).

Подвизавајмо се, дакле, вером и добродетелним животом овде, да бисмо стекли ону одећу, да се не бисмо ми, обучени у тело, онда голи нашли, јер иначе неће бити тада ничега што ће у онај Дан прославити тело наше.

Јер, сваки, уколико се вером и марљивошћу удостоји да постане заједничар Духа Светога, утолико ће се и тело његово прославити у онај Дан.

Оно што је сада душа сабрала унутра у себе, тада ће се открити и показати ван тела. Као што дрвета после зиме, када их изнутра загреје невидљива моћ сунца и ветрова, израстају и производе из себе као Одећу - лишће, цветове, плодове, а тако исто у то време из недара земље ниче пољско цвеће, и њима се покрива и о блати земља, и трава као љиљани, за које Господ рече: „Ни Соломон у слави својој не обуче се као један од њих" (Мт. 6, 29). Тако је за све богољубиве душе, тј. за праве хришћане, први месец - Ксантик, звани Април, који је дан Васкрсења, у који се силом Сунца Правде изводи изнутра слава Духа Светога, што покрива и заодева тела светих, она слава коју су имали унутра у душама сакривену. Јер, што душа сада има у себи, тада ће се то испољити на телу. Овај је месец, велим, први међу месецима годишњим. Он доноси радост свој твари. Он, раскрављујући земљу, облачи гола дрвета. Он доноси радост свима животињама. Он показује веселост свима. Он је за хришћане први месец Ксантик, тј. време васкрсења, у које ће се тела њихова прославити неисказаном светлошћу, која је још од сада у њима скривена, тј. силом Духа, Који ће им тада бити одећа, храна, пиће, весеље, радост, мир, украс, живот вечни. Јер, ће тада за њих Дух Божанства, Кога су се још од сад удостојили примити, постати целокупном лепотом светлости и небеске красоте.

Блажени Мојсије славом Духа, која је покривала лице његово, у које нико од људи није могао да гледа, показао нам је пример како ће се при васкрсењу праведних прославити тела светих оном славом коју се још сада удостојавају душе светих и верних имати унутра у себи, у унутарњем човеку. Јер је речено: „Ми који откритим лицем (тј. унутарњим човеком) гледамо славу Господа и, преображавамо се у то исто обличје из славе у славу" (II Кор. 3, 18). Исто тако речено је за Мојсија: „Четрдесет дана и четрдесет ноћи хлеба не једе и воде не пи"(11 Мојс. 34, 28). Немогуће би било телесној природи да толико живи без хлеба, да се није хранила духовном храном, а овом храном још се сада душе светих невидљиво хране од Духа.

Треба, дакле, сваки од нас да се подвизава, да се труди, да упражњава све врлине, да верује и моли Господа да му унутарњи човек још сад постане учесник те славе, и да душа постане заједничар

Духа, да бисмо, очистивши себе од мрље порока, и при васкрсењу имали у шта обући своја тела нага, да бисмо чиме имали покрити срамоту њихову, да бисмо их имали чиме оживотворити и на векове упокојити у Царству небеском, јер ће, као што вели св. Писмо, Христос сићи са неба и васкрснути сва племена Адамова, све од века уснуле, и разделиће их на два дела, и оне који имају Његов знак (тј. печат Духа), назвавши их Својима, поставиће с десне стране Себе. Јер, вели, „овце Моје слушају глас Мој" (Јн. 10 27) и „знам Своје и Моје мене знају" (Јн. 14). И тада ће се њихова тела за добра дела обући божанском славом, и биће испуњени славом Духа, коју су још овде имали у душама. И тако ћемо, прослављени божанском светошћу и узнесени на небеса на сусрет Господу, као што је писано „свагда с Господом бити" (I Сол. 4, 17), царујући с Њим у бескрајне векове векова.

А да ли ће при васкрсењу васкрснути сви делови тела? Богу је све лако, тако је и обећао. Но, људској немоћи и разуму ово изгледа као немогуће. Јер, као што је Бог, узевши прах и земљу, начинио природу тела као неку другу природу, несличну земљи, и начинио много врста твари, као што су - коса, кожа, кости и жиле, и као год што игла, бачена у огањ, мења боју и претвара се у огањ, али се природа гвожђа не уништава, него остаје, тако ће и при васкрсењу тела васкрснути, и „длака неће пропасти", као што је писано (Лк. 21, 18), и све ће постати светлосечно, све ће се у светлост и огањ погрузити и претворити, али не растворити се, као што неки говоре, и постати огањ, тако да не остане пређашња природа. Јер, Петар остаје Петар, и Павле - Павле, и Филип - Филип; сваки, испунивши се Духом, остаје у својој сопственој природи и суштини. А ако речеш да се природа растворила, онда више нема Петра или Павла, већ у свему и свуда Бог, и нити они који одлазе у Геену осећају казну, нити они који одлазе у Царство осећају добротинство.

Замисли башту која има разноврсна родна дрвета - ту су крушка, јабука и виноград са родом и лишћем. Но, деси се да се и башта и сва дрвета и лишће претворе и промене у другу природу, и све пређашње постане светлосечно. Тако ће се и људи изменити при васкрсењу и сви ће чланови тела њиховог постати свети и светлосечни. Зато људи Божији треба да припреме себе за борбу и подвиг.

Као што храбар младић на ударце који му се наносе одговара ударцима и издржава борбу, тако и хришћани треба да подносе невоље, и спољашње и унутрашње борбе, да би, подносећи ударце, побеђивали трпљењем. Где је Дух Свети, тамо као сенка прати гоњење и борба.

Видиш како су Пророци, мада је у њима дејствовао Дух, увек били гоњени од својих сународника. Видиш како је Господ, Који је Пут и Истина, био гоњен не од другог народа, него од Својих, од Свога сопственог племена Израилјевог био гоњен и распет. Исто тако и Апостоли, јер је од времена крста Дух Утешитељ прешао и услио се у хришћане.

Као што многи светилници, напуњени једним уљем, не дају често исту светлост, тако и дарови по различитим добрим делима имају различно светљење благога Духа. Или, као што у граду у коме живе многи становници, који употребљавају један исти хлеб и једну исту воду, једни су - мужеви, други одојчад, једни - деца, а други - старци, и међу њима је велика разлика и несличност... тако размишљај да ће и, при васкрсењу мртвих, они који васкрсну, различитом славом бити прослављени и означени по вредности добрих дела, по заједници Духа Божјег, који је још овде обитавао у њима. То значе речи Апостола „звезда се од звезде разликује у слави“. Свака душа која се овде ревношћу и вером, по сили и несумњивости благодати, удостојила да се потпуно обуче у Христа, и која се сјединила са небеском светлошћу пречистог Лика, сада се у суштини поучава у познању небеских тајни; а у велики Дан васкрсења, и тело њено, прослављено тим истим небеским Ликом славе, и, као што је писано, узнесено на небеса (I Сол. 4, 17), и удостојено да постане сличнолико телу славе Његове, имаће вечно и сунаследно са Христом Царство...

Боголики образ Духа, који је још сада као утиснут у душе Светих, учиниће и тело њихово по спољашњости боголиким и небеским, а покривало светскога духа, које покрива душе порочних и грешних, и које је гордошћу страсти учинио - авај мени! - и сам ум помраченим и бестидним, показаће се и тело по спољашњости помраченим и испуњеним сваким срамом.

ПИТАЊЕ КАЛЕНДАРА: Како се одређује датум слављења Васкрса?

Новоформирана хришћанска заједница грчко-римског друштва и исте те цивилизације, није се много бавила питањем календара. Ова заједница у овако урбаном свету не само да се није бавила питањем календара, већ није ни створила сопствени календар, а све то из разлога што су живели у једној постојећој шеми слављења празника. Па чак и када би се десило нешто неочекивано, хришћани би своје слављење прилагодили времену које им одговара.

Један од најстаријих или, можда чак, и најстарији празник јесте свакако онај који се везује за Страдање и Васкрсење Господа Исуса Христа. Слављење Васкрсења Господњег можемо условно речено поделити на два дела. Први део је седмично слављење, а други део је годишње слављење. Оно што је празник Васкрс за једну годину, то је недеља за једну седмицу. Недеља, као „Васкрс у малом“ је први и осми дан недеље, и долази после суботе (јевр. шабат) који је био познат као седми дан недеље, и био је посвећен стварању света и човека. Хришћани су, још по неким најстаријим сведочанствима имали окупљања у први дан недеље да певају химне, исповедају грехове и да се причешћују.

Слављење Пасхе на годишњем нивоу своје корене вуче још из најранијег времена. Одређивање самог датума празновања Пасхе или Васкрса датира из времена II века када је, према писцима Јеванђеља, Господ сахрањен и Васкрсао у време када су Јудеји

Јудеји славили своју Пасху (старозаветну). Такође, у овом периоду јављају се спорови о самом датуму празновања Пасхе, па се сходно проблему јавља и више неких решења. Прво становиште су заступали заступали хришћани на Истоку, један мали део из Мале Азије, који су Васкрс славили истог дана када и јудеји Пасху. Јудејима је тај празник падао 14. нисана (март-април). Та пракса коју су заступали ови хришћани није била исправна, јер Васкрс мора да буде увек у недељу и то у пролеће. Ове две праксе су дуго биле сукобљене управо из разлога што су једни славили Васкрс, док су ови други и даље постили, дакле, испадало је да се пост прекида. У историји, ови хришћани који Васкрс славе заједно са јудејском Пасхом познати су као кватродецимани. Ово и овакво слављење празника Пасхе је било проблематично све до IV века док хришћани нису добили слободу у Римском царству и ставили ово питање празновања Пасхе на дневни ред, да се и то реши. Први Сабор који је ово питање празновања Васкрса узео на разматрање је био Никејски сабор који је одржан 325. године у Никеји. Ова одлука садржи „упутства“ како и када треба славити Пасху. Треба да буде овако:

Васкрс се слави после пролећне равнодневнице.

Хришћани не славе Васкрс када и Јудеји своју Пасху (Песах).

Васкрс се слави после пуног месеца.

Васкрс се слави увек у недељу.

Поред тога, што је слављење Васкрса било битно за живот хришћана, овај датум је био битан и због одређења других слављења празника и дужине постова. Када кажем на одређење дужине трајања, ту мислим на припремне недеље Великог Поста, седмица од Васкрса до Спасовдана и на дужину трајања Апостолског поста који је у народу познат као „петровски“.

Велики раскол, који се догодио 1054. године, није пореметио слављење овог најважнијег празника, и исто је слављен и на Истоку и на Западу. Али, то не значи да је овако и данас. Размимоилажење се догодило 1582. године када је на Западу одбачен јулијански и уведен у употребу грегоријански календар. Тако је, по питању календара, а самим тим и празновања Пасхе дошло до размимоилажења Истока и Запада.

Изузетно велику улогу у формирању израчунавања слављења Пасхе имао је Дионисије Мали који је познат као творац Велике Пасхалије. Он је то радио помоћу астрономије и математике. Према њему, рођење Христово је било 25. децембра, 753. године од оснивања Рима.

У старој Цркви, пошто није било апликација за израчунавање празновања Васкрса наредне године, била је пракса да епископ Александрије посланицом обавештава све цркве када наредне године пада слављење Васкрса. Неке од тих посланица су и дан данас сачуване.

*Предавање свештеника Владана Костадиновића,
професора црквене историје и патрологије у
Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу*

ВАСКРСЕЊЕ ИСУСА ХРИСТА

Ако Христос није устао, узалуд вера наша (1. Кор. 15,17)

После тродневног боравка телом у гробу и душом у Аду, Исус Христос је Васкрсао - устао је из мртвих, јер силу његовог божанства Ад није могао да савлада, и тиме је отворио врата која воде у свет нове, преображене реалности, реалности славе и вредности која је људима до тада била непозната и недоступна.

Црква је одредила да се за истинску икону Васкрсења Христовог сматра изображење Његовог силаска у Ад.

Наравно, постоје и иконе Васкрсења које изображавају Христово јављање мироносицама и ученицима, али је икона Васкрсења превасходно изображење уништења смрти. Оно се догодило Христовом силаском у Ад, када је Његова душа, заједно с Његовим божанством (тј. с Његовом божанском природом), сишла у ад да би ослободила душе старозаветних праведника који су га ишчекивали као Избавитеља.*

На икони се приказује Христос у мандорли како стоји над разваљеним вратима Ада. У левој руци држи Крст као симбол спасења, десном извлачи праоца Адама из гроба. Са његове леве стране је прамајка Ева у која у молитвеном положају са надом гледа у Њега. Иза Адама обавезно су изображени цар Давид, који је био Христов предак по телу (Месија је био из племена Давидова) и краљ Соломон који је основао храм, као и Св.Јован, док се иза Прамајке Еве сликају и други светитељи.

**Митрополит Јеротеј (Влахос),
Васкрсење Христово, "Православље", Број 961*

Радост оних који љубе

давно рекао један хришћански проповедник? Шта празнујемо, чему се радујемо? Откуд та светлост?

Ево, још неколико тренутака, и проломиће се: „Христос Васкрсе!“ Више се неће зауставити појање, све ће почети да се испуњава ликованем. Али тих неколико тренутака још није прошло. Ноћ још није разрушена, светлост се још није пробила кроз таму, побеђујући је својом радошћу. И ми још

Од давнина, на Васкрс у поноћ мноштво људи са свећама у рукама обилази тамни храм и зауставља се пред његовим затвореним вратима. И сваки пут настаје тај необични тренутак када сви ми, не будући увек свесни тога, постављамо себи исто питање као и жене које врло рано дођоше на гроб Христов око изласка сунца – Ко ће нам одвалити камен од врата гроба? (Мк 16, 3).

Заиста, хоће ли се и овога пута догодити оно што се догађа сваки пут? Хоће ли и овога пута срце погодити иста она тајанствена радост? Хоће ли и ова ноћ постати светлија од дана, како је веома

увек можемо да помислимо не само на себе, него и на милионе људи, на све оне за које је Васкрс безначајна реч, магловито подсећање на нешто веома старомодно, нимало савремено, зацело сујеверно, на нешто вековима далеко од наше епохе, њене технике, њених достигнућа и летова у космос, њене опседнутости земљом и земаљским, њеног материјализма, њеног ритма, њене жудње за знањем и рационалном провером. Где је у свему томе место Васкрсу? Како га, макар површно, макар у наговештају, објаснити кад нико не жели да чује објашњење?

Тако дуго су нам говорили да је све то давна прошлост, да су све то остаци нечег неповратно минулог, тако много, озбиљно, научно и темељно су нам објашњавали како је све то настало, одакле се појавило, таквим слепим зидом су нас одвајали од света вере и радости, да смо ми одвикли да слушамо, да разумемо, да размишљамо. Како онда том самоувереном, самоухићеном свету, такозваном „савременом човеку“, коме се чини да све може да схвати, све да препарира – како му рећи да се не може све објаснити језиком науке? „Аха!“, рећи ће он. „Не можете да објасните? Значи, слажете се да је целокупна ваша религија, па и тај Васкрс, само један ирационални опијум! Ви се дакле предајете! Предајете се нама, савременим људима, за које је све објашњиво и просто као два и два, за које је све изложено у одговарајућим идеолошким приручницима“.

И ми ћутимо. Али не зато што немамо шта да одговоримо, него зато што нам је најисреније жао тог живахног, самоувереног човека и читаве његове техничке, једнодимензионалне цивилизације. Он је као неко ко седи у соби без прозора, где је једино осветљење електрична сијалица. Заиста, све се види, нема опасности да се човек о нешто саплете, може да се чита, пише и хода, може да се живи, па чак и да се буде срећан. Али само ако човек не зна да постоји сунце.

А савремени човек не зна да постоји сунце. Он га никада није видео, он је убеђен да је електрична расвета сасвим довољна: „Светло је, види се, шта вам још треба?“ Долази му неко ко је сунце видео, ко зна како се оно у пролеће пресијава на младом лишћу, како испуњава цео свет топлотом, срећом и радошћу, али он не верује: „Ја то нисам видео, дакле тога не може бити!“

Понављам: таквог човека сажаљевамо, ништа више. Он не изазива гнев, љутњу или увређеност. Како бисмо само желели да га узмемо за руку, да га без икаквих објашњења изведемо на сунце: погледај, диви се, радуј се! Али чак ни тих речи – „диви се“, „радуј се“ – нема у његовим обимним

уџбеницима и идеолошким приручницима. Тамо где је све објашњено, али објашњено тако да у свету не остаје ништа чему би се он могао дивити и радовати. А Васкрс је сав о Сунцу, о дивљењу, о радости, о свету који је обасјан Сунцем, о свету који једино у дивљењу, једино у радости постаје истински свет: „Сада се све испуни, светлошћу, небо и земља и дубине њене. Нек празнује стога сва творевина устајање Христово којим се утврђује.“

Кажу нам: „Али како можете да се радујете нечему што нисте видели, некаквој прастарој легенди? Како је у овом веку, са авионима, науком и космонаутима, могуће веровати да су једном давно, рано ујутро, жене дошле на гроб свога Учитеља, да би по тадашњим обичајима, припремиле, опрале Његово Тело, али Га нису нашле у гробу? И да је била светлост, некаква необична светлост и да им је неко рекао: „Радујте се!“ и да су угледале Учитеља живог. Зар ви у то верујете, зар се у то може веровати?!“ На то ћу одговорити следеће: „Истина је да ја нисам био тамо тог јутра, у том врту, да нисам видео како је свануло сунце тог дана, да нисам чуо ни тај узвик „Радујте се!“ и зато не могу да вам докажем онако

како бисте ви то желели, тј. служећи се инструментима и прорачунима. Али знам једно: радост Васкрса је реална, она траје, и сваки пут нам се враћа подједнако снажна, подједнако самоочигледна, већ две хиљаде година.

Ево и ја вас да питам: откуд она, откуд та радост? Шта је изазива? Због чега смо ми спремни да се одрекнемо свега на свету, али не и Васкрса, не и васкршње радости? Не радујемо се ми зато што вашим научним знањем знамо да је Христос васкрсао из мртвих, већ зато и знамо да је васкрсао што се радујемо. Ништа на свету није без узрока. Тако каже наука, и „ваша“ и „наша“, јер наука је једна. Нема ни радости без извора радости. И све се у религији може измислити, али радост се не може ни измислити нити наручити. Стојимо испред затворених врата – стотине свећа, стотине осветљених лица, и тишина... И чекамо. Али зар не разумете, зар не видите, зар не осећате да то цело човечанство, цела природа, цео свет стоје, озарени надом да на земљи нема ничег узвишенијег, бољег и човечнијег од тог тренутка?“

Као да са бесконачне висине самога неба долазе, падају те јединствене речи, ни налик на било које друге: „Христос Васкрсе!“ И радост – ту је, овде у мени, на тим лицима, у тим очима, у том сјају пламичака! Она испуњава срце, сједињује све, уздиже нас некуд, у само средиште светлости. И као да не одговарамо ми, ја, него сама та светлост, сама та радост, попут грома, попут буре, попут муње: „Ваистину Васкрсе!“ И никакви други докази нису потребни, као што нису потребни ономе ко види сунце, ко му се радује и диви, ко се и сам испуњује светлошћу и љубављу, и сам постаје светлост и љубав и из дубине срце се обраћа свему постојећем: „Радујте се!“

Протојереј Александар Шмеман

КОЛИКО ПУТА СЕ ХРИСТОС ЈАВИО НАКОН СВОГ ВАСКРСЕЊА И КОМЕ?

Библијски текстови описују једанаест јављања Васкрслог Христа, од којих се десет догодило између Васкрсења и Вознесења и једно после Педесетнице.

Нека од њих су детаљно описана, а друга су само наведена. И, наравно, морамо рећи да их нису описали исти јеванђелисти, тј. нису свих једанаест наведена у сваком Јеванђељу, већ нека спомиње један, а нека други. Очигледно је било и других јављања Васкрслог Христа. Типичне су ријечи јеванђелисте Луке у Дјелима апостолским: „*Којима и по страдању своје показа себе жива многим истинитим доказима, јављајући им се четрдесет дана и говорећи о Царству Божијему*“ (ДАП 1,3). Природно је да се то догоди, јер је, с једне стране, желио да их утјешу, а с друге стране да их припреми за Његово Вознесење, али и за

Силазак Светог Духа.

Ових 11 јављања Васкрслог Христа помињу се у Новом завјету:

1. Симону Петру (Лк 24,34; 1 Кор 15, 6-8)
2. Марији Магдалини (Јн 20,16)
3. Женама Мирносицама (Мт 28,9)
4. Двојици ученика који су ишли у Емаус (Лк 24, 13–35; Мк 16, 12–13)
5. Десеторици апостола, када је Тома био одсутан (Јн 20,19)
6. Апостолима са Томом (Јн 20.26).
7. Седморици апостола на Тиверијадском језеру (Јн 21,2)
8. Једанаесторици у Галилеји („*Најпослије јави се њима Једанаесторици када бијаху за трпезом*“ Мк 16,14; Мт 28,16-19).
9. Апостолима у Витанији, приликом вознесења (Лк 24,50)
10. Апостолу Јакову („*Потом се јавио Јакову, затим свима апостолима*“ 1 Кор 15, 6-8).
11. Апостолу Павлу („*А послје свију као каквом недоношчету, јавио се и мени*“ 1 Кор 15, 6-8).

Али прије свих, како свједочи древна св. Црква, **Исус Христос обрадовао је Пресвету Мајку Своју**, јавивши Њој кроз ангела о Свом васкрсењу.

О томе овако пјева Св. Црква:

Ангел говораше благодатној: чиста Дјево, радуј се! и опет кажем: радуј се! Твој Син Васкрсе из гроба, на трећи дан после смрти и васкрсе мртве: људи, веселите се! Прослави се, прослави се хришћанска Црква, зато што над тобом засија слава Господња: слави сада и весели се! А Ти, Чиста Богородице, радуј се због васкрсења Тобом рођеног.

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

Христос је васкрсао трећег дана пошто је погребен. Библијска сведочанства, као и каснија црквена иконографија и химнологија, наговештавају Васкрсење посредно, односно, преко знакова као што су празан гроб, анђео Господњи који ослобађа улаз до раке, погребни „покрови” који „сами лежаху”. Не одређује се и не описује неки конкретан тренутак када мртво Христово Тело поново оживљава и васпоставља биолошке функције, као што се збивало са мртвима које је Христос подигао за време свога јавнога живота. Постоји, међутим, искуство и сведочанство о Његовим телесним јављањима после

Васкрсења:
Васкрсли Христос јавља се женама мироносицама и путницима за Емаус, јавља се скупу ученика у „горњој одаји” у Јерусалиму и на обалама Тиверијадског језера.

По искуству и уверености Цркве, Васкрсење Христово се разликује од васкрсења мртвих која је Он исти остварио за свога земаљског живота. У мртвом Лазаревом телу или у телу сина Наинске удовице или пак Јаирове кћери, Христова

господарска заповест васпоставља умртвљене функције живота – као што је у случају других чудеса васпостављао неке појединачне функције: вратио је вид слепоме, слух и говор глувонемоме и ход узетоме – па ипак, тело васкрснутих људи остаје пропадљиво и смртно. Сви они су једном умрли па затим опет, јер је њихово тело које је једанпут васкрснуто, као и пре васкрсења, остало потчињено последицама људског пада, односно, нужности пропадљивости и смрти.

Васкрсења мртвих, која су описана у Светом Писму, за људске очи представљају задивљујући пример силе Божије, односно Његове слободе од сваке природне ограничености. Та сила може да

укине природне законе, али не може да промени начин постојања природе. Таква промена не намеће се споља него је само плод личне слободе, тј. достигнуће те слободе. [...] Личност је оно што ипостазира живот и постојање – ипостазира га или као природну самосталност (потчињавајући постојање условљеностима тварнога) или као факт љубавног односа и еросне заједнице са Богом (ослобађајући постојање од пропадљивости и смрти). Али љубав и ерос се споља не намећу него представљају плод личне слободе.

То достигнуће слободе добило је пуноћу од стране Христа на крсту и егзистенцијално се пројавило Његовим Васкрсењем. Својим

послушањем до смрти вољи Очевој, Христос је своју људску природу довео до потпуног одрицања од сваке претензије за егзистенцијалном самосталношћу, а постојање природе пренео на однос љубави и на слободу послушања Богу. Та природа, која своје постојање црпи из односа са Богом, не умире. Јер, иако је створена, она сада постоји на начин нестворенога а не на начин створенога.

Васкрсло Тело Христово је материјално тело, тварна природа. Разликује се, међутим, од тела других који су васкрснути – оно сада већ постоји на начин нестворенога, на начин слободе од сваке природне условљености. Према томе, иако је оно видљиво и опипљиво, саздано од тела и костију (Лк. 24, 39), иако може да узима храну као и сва друга тела (и васкрсли Христос једе мед и рибу пред очима својих ученика – Лк. 24, 42), иако су на Њему опипљиви ожиљци од рана које је задобио, ипак то исто Тело улази у горњу одају и поред тога што су „врата била затворена” (Јв. 20, 19) и у Емаусу постаје невидљиво после ломљења хлеба (Лк. 24, 51), устоличавајући човечји „прах” у славу божанског живота.

„Васкршња реч“ Свети Јован Златоусти

Промена у начину постојања Христове човечанске природе, после Његовог Васкрсења, у Јеванђељу је опет исказана посредно – није је могуће дефинисати и описати уз помоћ објективних категорија које су одређене нашим општим свакодневним искуствима. Назначена је „другачијост“: Он је препознатљиви „Син човечији” али у „другом облику” (Мк. 16, 12). Марија Магдалина у врту крај гроба помишља да је Он градинар. Два путника на путу за Емаус сматрају га случајним путником. Ученици који рибаре у Тиверијади чују га како им тражи „нешто за јело” и опет не помишљају да је Он тај који их чека на обали. Сви га откривају изненада и са потпуном увереношћу, али тек пошто су претходно били у заблуди. Шта је то што га у начелу чини другачијим и што мора да се превазиђе да бисмо га могли препознати? Сигурно нешто што се не може изрећи, него се само може доживети.

Ако се однос са Њим заустави на видљивој индивидуалности тада није могуће препознати ипостас, ослобођену од индивидуалне самосталности. Не знамо и не можемо да опишемо ово искуство, усуђујемо се само да му се херменеутички приближимо преко догађаја који су са тим у вези: Тело Васкрслога Христа је човечанска природа, слободна од сваког ограничења и од сваке нужности то је човечанско тело од меса и костију које, ипак, не црпи живот из својих биолошких функција него се у истинско постојање ипостазира захваљујући личном односу са Богом, а само тај однос сачињава и оживотворава то Тело.

Извор: Христо Јанарас, Азбучник вере, Нови Сад 2000, стр. 169–172.

Ако је ко побожан и богољубив, нека се наслађује овим дивним и светлим слављем. Ако је ко благоразуман слуга, нека радујући се уђе у радост Господа свога. Ако се ко намучио постећи се, нека сада прими плату. Ако је ко од првог часа радио, нека данас прими праведни дуг. Ако је ко дошао после трећег часа, нека празнује са захвалношћу. Ако је ко стигао после шестога часа, нека нимало не сумња, јер ничим неће бити оштећен. Ако је ко пропустио и девети час, нека приступи не колебајући се нимало. Ако је ко стигао тек у једанаести час, нека се не плаши закашњења: јер овај дивни Господар прима последњег као и првог, одмара онога који је дошао у једанаести час, као и онога који је радио од првога часа. И последњег милује и првога двори; и ономе даје, и овоме дарује; и дела прима, и намеру целива; и делање цени, и принос хвали.

Стога дакле, уђите сви у радост Господа свога; и први и други, плату примите; богати и убоги, једни с другима ликујте; уздржљивци и лењивци, дан поштујте; ви који сте постили и ви који нисте постили, веселите се данас! Трпеза је препуна, наслађујте се богато сви! Тело је угојено; нека нико не изиђе гладан; сви уживајте у богатству доброте! Нека нико не оплакује сиромаштину, јер се јави опште Царство. Нека нико не тугује због грехова, јер опроштај засија из гроба. Нека се нико не боји смрти, јер нас ослободи Спаситељева смрт: угаси је Онај кога је она држала, заплени ад Онај који сиђе у ад, угорча се ад окусивши тело Његово. И предвиђајући то, Исаија закликта: ад се угорча сусревши Те доле! Угорча се, јер опусти; угорча се, јер би исмејан; угорча се, јер се умртва; угорча се, јер би срушен; угорча се, јер би окован; прими тело Христово, а наиђе на Бога; прими земљу, а сретете небо; прими оно што виде, а паде у оно што не виде. Смрти, где ти је жалац? Аде, где ти је победа? Васкрсе Христос, и ад се стропошта! Васкрсе Христос, и падоше демони. Васкрсе Христос, и радују се анђели! Васкрсе Христос, и живот живује! Васкрсе Христос, и ниједног мртвог у гробу! Јер Христос, уставши из мртвих, постаде првина преминулих. Њему слава и власт кроза све векове. Амин!

Христос васкрсе!

Последњи римски цар Константин Драгаш Палеолог

Срби са поносом истичу да је Константин Први родом из Ниша. Међутим, ретко се помиње последњи римски цар Константин Драгаш Палеолог, који је херојски отишао у смрт у бранећи зидине Цариграда.

Константин XI (1405-1453), познат као Константин Драгаш, био је последњи римски цар од 6. јануара 1449. године до своје смрти 29. маја 1453. године. Припадао је династији Палеолога, а био је син Манојла II (1391—1425) и српске принцезе Јелене Драгаш, чије је презиме Драгаш усвојио.

Порекло и породица

Рођен је у Цариграду, као четврти син Манојла II и Јелене Драгаш (ћерке Константина Драгаша (Дејановића)), обласног господара који је владао источном Македонијом. По мајчиној линији Константин је, као и његов брат Јован VIII (1425—1448), био чукунунук краља Србије Стефана Дечанског (1322—1331) чија се ћерка удала за севастократора Дејана (родоначелника

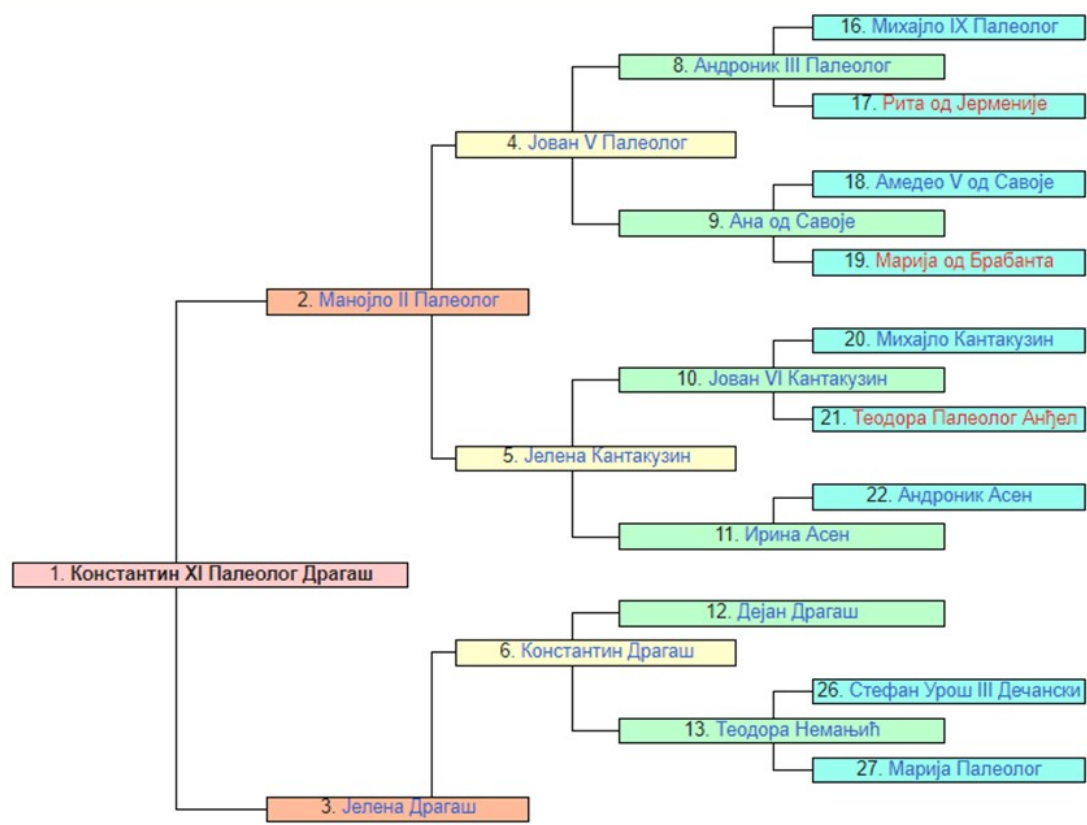
Дејановића и оца Константина Дејановића Драгаша) и по тој основи потомак Немањића. Константин је одрастао у Цариграду и по свему је био прави Византинац, али је свом имену додао и мајчино презиме Драгаш. Поред Константина, Манојло и Јелена имали су још шесторо деце.

Константин се женио два пута: Први пут 1428. Мадленом Токо, нећаком италијанског владара Епира, која је умрла новембра наредне године. Други пут 1441. године Катарином Гатилузио, ћерком ђеновљанског господара Лезбоса која је умрла 1442.

Ране године, прво регенство и поседи

Константин је рођен 8. фебруара 1405. године у пурпурној (порфирној) дворани царског дворца у Цариграду због чега је уз своје име носио и придев Порфирогенит. Један од његових сарадника је забележио да је био спретан у лову, јахању и борби, али и да је имао пустоловни дух, велику животну снагу и храброст. Као седамнаестогодишњак се 1422. године нашао у Цариграду који су опселе Османлије под Муратом II (1421—1451) и чијом је одбраном руководио његов старији брат Јован VIII у име остарелог Манојла II. У новембру наредне године Константин са титулом деспота преузима, као

царски регент, власт у Цариграду, за време путовања његовог старијег брата Јована до Венеције и краљевине Угарске. Током једногодишњег Јовановог одсуства Константин је владао градом и најближом околином и вршио дужност византијског цара, пошто је званични цар Манојло септембра 1422. године доживео јак мождани удар.

Интересантно је да је Константин проглашен за регента, иако су његова старија браћа деспоти

Андроник (Солун) и Теодор (Мореја) била испред њега у наследном низу. Као византијски цар он је 22. фебруара 1424. године закључио мировни уговор са Муратом II и Османском империјом.

Јован се вратио у Цариград у новембру 1424. године и после смрти Манојла II 21. јула 1425. године и званично преузео власт. У то време Константину бива додељена на управу Селимврија на обали Мраморног мора и поседи око Месембрије на обали Црног мора. Константин је 1429. освојио Патрас ослањајући се на подршку локалног грчког становништва, где је 5. јуна те године преузео управу градом од надбискупа Малатеста који је напустио област.

Промена управе у Патрасу узнемирила је Османлије и Млечане, али је Константин преко Сфранцеса успео да дипломатским путем отклони опасност по своје поседе. Надбискуп Малатеста се у међувремену вратио у регион са каталонским најамницима, али је Константин од њих за 6.000 златника откупио град, отклонивши и ту опасност по своје поседе. Успеси византијских деспота на Пелопонезу покренули су Османлије које се у пролеће 1431. године спуштају на југ и разарају бред на коринтском земљоузу Хексамилеон, да би обезбедили лакши пролаз на Пелопонез.

Дошло је до пораста нетрпељивости између Константина и старијег брата Теодора, због чега је Јован у августу 1435. године позвао Константина у Цариград, а у марту наредне године им се придружио и Теодор. Ситуација је разрешена тиме што се Константин вратио у Цариград 24.

септембра 1437. године, чиме је отклоњена опасност од евентуалног братоубилачког рата на Пелопонезу. На овај начин је Теодор остао суверени владар Мореје, али је Константин практично промовисан у Јовановог наследника, пошто је већ у новембру Јован, у пратњи млађег брата Димитрија, кренуо на запад, док је Константин по други пут у животу постао царски регент и de facto био византијски цар.

Друго регенство и управа (1437—1443)

После Јовановог одласка Константин је управљао земљом уз подршку и помоћ како царице мајке Јелене, тако и својих најближих сарадника Сфранцеса, Нотараса (каснијег великог дукса) и Димитрија Палеолога Кантакузина. Међутим Јованово одсуство се одужило, а извештаји су јасно указивали да се Османлије спремају за ратни поход. Због тога је Константин Јовану послао

Константин Драгаиш, слика из 19. века

писмо указујући му на то и на папино обећање да ће послати два брода са трупама у помоћ

Цариграду, надајући се да ће та помоћ стићи пре очекиваног османлијског напада. Међутим бродови нису стигли, као и било какав одговор на његов захтев, али је османлијска опасност у том трену нестала пошто се османска војска није упутила на Цариград, већ на деспотовину Србију и њену утврђену престоницу Смедерево.

За то време се у Ферари водио сабор који се окончао у јуну 1439. године у Фиренци склапањем фирентинске уније између католичке и православне цркве коју су потписали сви представници Јованове делегације, осим Марка Евгеника, који је био митрополит у Ефесу. Занимљиво је истаћи да србски владар у то време, деспот Ђурађ Бранковић, није дао србском Патријарху Никодиму II да учествује на том унијатском сабору јер је деспот Ђурађ био против уније са римским папом. Јован се у фебруару 1440. године вратио у Цариград, али није наишао на топао дочек својих поданика који су сматрали да је склапањем уније издано православлје зарад материјалне користи. Тешко је оценити какав је био Константинов лични став по питању уније са католичком црквом, али је највероватније он, као и његов брат био спреман да направи такав уступак, да би спасао царство од Османлија, али је исто тако и био довољно трезвен да сагледа, како расположење у самој држави, тако и стање на западу и неизвесност доласка обећаних трупа. Међутим и поред тога он је пружио отворену подршку свом брату и унији, о чему сведочи и писмо папе Евгенија IV (1431—1447) из априла 1441. године у коме он подсећа на то да се обавезао, као и цар Јован, да унију спроведе у дело.

Стање у Мореји се нормализовало, али је извесно да је нетрпељивост између Теодора и Константина и даље постојала, тако да је врло брзо по доласку на Пелопонез послао Сфранцеса свом млађем брату Димитрију, који је управљао његовим некадашњим поседима Месембријом на Црном и Селимвријом на Мраморном мору, са предлогом да замене поседе. Међутим када је Сфранцес стигао до Димитрија овај је већ склопио договор са Муратом II, који му је дао трупе и спремао се да под изговором рушења Фирентинске уније преузме власт у Византији. Због свега тога је Јован позвао Константина да му пружи помоћ у одбрани града.

Ратна дејства су отпочела у априлу 1442. године. Млечани су послали у помоћ 8 својих бродова да разбију блокаду и помогну Константину у борби, али нису успели да је пробију, тако да је Константин остао у заточеништву.

Константин је стигао у Цариград тек у новембру, након што је Димитријева опсада одавно пропала.

Преузео је контролу над својим некадашњим поседима, а Сфранцес је у марту 1443. године постао његов управник Селимврије.

По преузимању власти у Мореји, Константинова прва брига била је заштита византијских поседа односно целокупног полуострва. Са тим циљем је он почетком фебруара отпочео са обновом Хексамилеона, бедема који је штитио копнени пролаз на Пелопонез. Паралелно са градњом бедема, Константин је пратио и развој ситуације на Балканском полуострву односно покрет крсташа предвођених Јаношем Хуњадијем из краљевине Угарске ка Османској империји. Рачунајући на султанову заузетост, он је по окончању радова на Хексамилеону прешао земљоуз са својим трупама и отпочео напад на преостале латинске државе на Атици, Атинско и тебанско војводство. Без већих потешкоћа, он је војводу Нериа II Ачаулија приморао да му преда Атину и Тебу и обавезе се на вазалне односе према њему, уместо дотадашњих према султану. Он се ту није зауставио и наставио је са својим снагама продор у Беотију, Фокиду и Тесалију до Пинда, да би потом умарширао у млетачку Витриницу. Истовремено његов управник Востике Константин Кантакузин, са својим снагама прешао Коринтски залив и ослободио неколико градова у западном делу Фокиде од Османлија.

Међутим његова освајања су изазвала енергичне протесте Млечана и Османлија. Мурат је у зиму 1446. године покренуо војску која је бројала између 50 и 60.000 људи на Морејску деспотовину и њене новоосвојене поседе. Константин и Тома су после тога морали да обнове вазалне обавезе према султану, да се обавезу на плаћање годишњег данка и да више неће обнављати Хексамилеон.

Његов старији брат и некадашњи морејски деспот Теодор (II), умро је у јуну 1448. године у Селимврији, а 31. октобар исте године умро је и византијски цар Јован VIII. Вест о царевој смрти, отворила је и питање његовог наследника. Већ 13. новембра је у Цариград стигао Тома, а мало после њега и Димитрије је стигао из Селимврије. Тома као претендент није био велика опасност по Константина, али је зато Димитрије, који је због одбацивања Фирентинске уније имао како подршку дела народа, тако и османског султана који му је већ раније давао трупе да покуша да преузме власт. Међутим, кључну улогу у преносу власти одиграла је царица мајка Јелена, која је

после Јованове смрти преузела улогу царског регента до доласка у престоницу законског цара Константина. Они су 6. јануара 1449. године у Мистри прогласили Константина за византијског цара, после чега је он кренуо у Цариград и 12. марта је преузео власт из руку своје мајке.

Царевање Византијом (1449—1453)

После доласка у Цариград, први потез новог цара био је да потврди мир са Османлијама и већ после две недеље је његов изасланик Андроник Јагарис потврдио са султаном мир који се односио и на морејске деспоте Тому и Димитрија. Међутим његов највећи проблем у том тренутку нису биле Османлије, већ унутрашње прилике у земљи која је и даље била подељена између оних који прихватају и оних који одбијају фирентинску унију. Управо због те поделе, Константин никада није организовао своје званично овенчавање за цара које је могао да обави само васељенски патријарх. Званичног патријарха Григорија III због прихватања Фирентинске уније нису признавали њени противници, па би његово извођење таквог чина могло да подстакне његове противнике на побуну и довођење Димитрија на власт, док би у случају да постави новог патријарха из редова антиуниониста и његово извођење таквог чина заувек затворило врата евентуалне војне помоћи са Запада. Због такве ситуације он никада није формално постао цар, пошто је само проглашен, а никада званично овенчан, иако се потписивао као:

"Константин Палеолог у Христу верни цар и аутократор Ромеја".

Византијско царство (1450)

Паралелно са покушајима да се ожени по трећи пут, Константин је наставио са својом политиком између истока и запада, одржавајући што је могуће боље односе и са једнима и другима, надајући се да ће на тај начин извући најбоље за Царство. Годину дана након његовог доласка у престоницу 23. марта 1450. године умрла је његова мајка Јелена, која је, иако је више од једне деценије била монахиња Ипомонија, активно учествовала у власти. Празна царска благајна га је приморала да распише нове намете не би ли дошао до средстава за регрутовање војске и какву такву обнову Цариградских бедема. Због тога му је у августу 1450. године стигла млетачка делегација из Венеције, која је протествовала због

тога и претила да ће њени трговци напустити град и населити се у насељима која су контролисале Османлије. Опасност од оваквог чина се повећала после смрти Мурата II и доласка Мехмеда II на власт, са којим су Млечани одмах склопили уговор.

Мехмедова кретања и Сфранцесова процена да би први циљ новог султана могао бити Цариград, покренули су обнову дипломатске мисије по Западу које нису имале успеха у обезбеђивању војен помоћи. Његова посета папи Николи V (1447—1455) и Константиново писмо о проблемима са којима се суочава, само су изазвали папу који је послао јасан ултиматум цару да унија мора да се спроведе, да њени противници морају да се сузбију, да патријарх Григорије III мора да буде признат од свих и да се папино име мора помињати у молитвама.

Средином те године Константин је послао посланство Мехмеду II, који је у то доба гушио побуне по Малој Азији, преко кога је тражио да му се удвостручи годишња рента коју је добијао за чување османског принца и Сулејмановог унука Орхана, који је уз Мехмеда једини имао основа да полаже право на престо, у Цариграду. Мехмет је поручио да ће поразмислити о захтевима када се врати у своју престоницу Хадријанопољ, али је врло брзо окончао сукобе у Малој Азији и повукао се ка престоници издавши наредбу да се отпочне са блокадом и опсадом Цариграда. Константин је крајем године послао посланство у Венецију, тражећи помоћ Запада, али је у фебруару 1452. године стигао негативан одговор Млечана.

Пад Цариграда (1453)

Почетком пролећа Мехмед II је отпочео са припремама за градњу нове тврђаве на Босфору којом је планирао да преузме потпуну контролу над теснацем са копна. Упутио је отворени ултиматум Константину XI захтевајући да му се Цариград преда или ће га сам заузети. Константин је то одбио и отпочео са завршним припремама за предстојећу опсаду, прикупио је све намирнице из околине које је могао и почео са обнављањем градских бедема. Константин је истовремено поново покушао да на Западу добије било какву војну помоћ, али су и ове мисије прошле без икаквог успеха, иако је Хуњадију понудио Месембрију, а Алфонсу V Селимврију, помоћ није стигла.

Он је истовремено послао позив својој браћи на Пелопонезу да један од њих дође и помогне му у одбрани града, али их је Мехмет II циљаним нападом на Морејску деспотовину у октобру онеспособио да му пруже помоћ. Папски легат о коме се дуго причало у граду пристигао је 26. октобра. Био је то бивши кијевски митрополит Исидор, који је са собом довео и Леонарда са Хиоса, који је био надбискуп Лезбоса и 200 стрелаца које је у Напуљу регрутовао о трошку папе Николе V. Његов долазак је додатно узбуркао страсти у престоници, али је велики дукс Лука Нотарас, као и чињеница да је 200 стрелаца стигло у испомоћ, успео да у том тренутку умири антиунионисте.

За то време Константин је покушао на све начине да ојача одбрану града. Са тим циљем је 12. децембра у цркви Божанске Мудрости дозволио кардиналу Исидору да прогласи званично Фирентинску унију. Потом је са њим присуствовао састанку на коме заједница Млечана у граду предвођена Ђироламом Минотом одлучила да остане у граду и помогне његову одбрану, дозволивши неколицини да напусти град под условом да плате казну од 3.000 дуката. Поред тога он је са околних острва успео да допреми још нешто залиха хране, али је услед недостатка средстава морао да одбије понуду угарског инжењера Урбана о изградњи неколико топова који би помогли одбрану. Урбан је након тога отишао код Мехмеда који му је платио дуго већу своту од тражене. Завршни чин припреме за одбрану био је долазак Ђованија Ђустинијанија у Цариград 29. јануара 1453. године са 700 војника, коме је као искусном војнику Константин поверио команду над одбраном.

Прве османске снаге појавиле су се пред градом 2. априла са чиме је отпочела опсада града. Током скоро два месеца сталних борби Константин је и сам активно уз Ђустинијанија учествовао у првим борбеним редовима одбијајући нападе на град. Мехмед му је понудио да преда град и повуче се у Мистру, што је Константин одбио. Исто тако је одбио и предлоге својих саветника да напусти град и отплови на запад у покушају да покрене нови крсташки поход. Током опсаде Константин се бавио и унутрашњим приликама у самом граду у коме је завладала глад услед несташнице хране. Завршни османлијски напад отпочео је у рану

зору 29. маја. Браниоци су успели да одбију прва два таласа нападача и практично су одбили и трећи последњи који су чиниле елитне османске јединице јаничари, али је у међувремену Ђустинијани тешко рањен и без обзира на пређашњи договор да се нико неће повући у град без обзира на све и Константинове молбе да се не

повлачи у том тренутку, он је наредио својим људима да га однесу у град. Његови саборци су његово одношење у град протумачили као знак за повлачење и они су се повукли у унутрашњост градских бедема. Овакав распад линија одбране искористили су јаничари који су поново јурнули на ослабљене браниоце пробијајући њихове линије.

Константин је покушао да окупи преостале браниоце око капије кроз коју је рањени Ђустинијани унет у град. Налик спартанском краљу Леониди или српском кнезу Лазару, последњи ромејски цар се свесно жртвовао. Сведочанства преживелих у бици су идентична:

последњи римски цар Константин Драгаш је 29. маја 1453. на месту где су јаничари провалили капију скинуо пурпурни огртач и остале царске ознаке и са свог белог коња смело издао последњу наредбу за јуриш, погинувши као обичан војник код Романове капије. Овековечен је његов цитат, тик пре него је задао наредбу која га је одвела у смрт: "Ниједан цар не треба да надживи своје царство!"

Тело Константина Драгаша никад није нађено, што је допринело стварању мита о његовом лику. Иако је после преузимања града истакнуто тело које је наводно било његово, многи су још онда оспорили да је оно припадало последњем византијском цару, због чега се и сматра да се не зна где тачно почива. Постоји и легенда која каже да он спава под Златном капијом и да ће се пробудити када хришћани буду ослобађали Цариград. Тада ће на челу хришћанске војске ући у град кроз Златну капију, која је заправо славолук некадашњег Константиновог Новог Рима. О томе колико се у ову легенду веровало говори и чињеница да су многи османски султани и велики везири држали зазидану Златну капију, не би ли спречили његов улазак у град.

(Извор: Wikipedia)

Исповест монахиње Јоване, унуке генерала Лера

Иако сви знају да сам, ни крива ни дужна, потомак немачког генерала Александра Лера, за протекле три деценије, колико сам монахиња, никада у Србији нисам доживела никакву непријатност. Нико ме није ни попреко погледао нити ми је упутио било какву ружну реч. Пре бих рекла

да осећам неку додатну топлину и срдачност у опхођењу, као да овај народ велике душе и срца, на дискретан начин жели да каже: Ма знамо ми да ти ниси ништа крива, осећај се слободно. Ми те волимо!

Тако своју узбудљиву и чудесну животну причу, ексклузивно за „Новости“, започиње Сибила Лер (62), потомак генерала Александра Лера. Рођена у угледној аристократској породици у Немачкој, сада је смерна монахиња Јована у манастиру Соко код Љубовије, у Епархији шабачкој

– Вољом Божјег промисла, ја имам две отаџбине: Немачка је физичка, а Србија моја духовна отаџбина – каже монахиња Јована. – Као што је по истинитим речима Господњим: „Душа претежнија од тела“, тако је моме срцу ближа моја духовна отаџбина Србија.

Подељана осећања о пореклу дуго су је, каже, притискала и саплитала. Све док у беседи патријарха Павла у Манастиру Светог Николе на Соколу није чула, за њену душу лековите, речи: „Човек не може да бира време и место у којем ће се родити и живети.

Од њега не зависи ни од којих родитеља, ни од ког народа ће се родити. Али од њега зависи како ће у животу поступати: да ли као човек или као нечовек. Ма где био и ма где живео.“

– Тада сам разумела да човек кроз живот и време путује путевима Божјег промисла. Роди се у једном месту а целога живота трага за неким својим предодређеним местом. Не смири се док га не пронађе, или док оно не призове њега – прича нам мати Јована. – Рођена сам у старој и угледној немачкој аристократској породици Лер, која припада протестантској евангелистичкој цркви. Мој надлежни свештеник и први вероучитељ био је ученик и поштовалац чувеног пастора Фридриха Гизнедорфа из Евенбурга код Оснабрика, који је, непосредно после рата, у мају

1945. године, изговорио чувену беседу о Србима. Од њега сам слушала о једном народу који је у Другом светском рату извојевао највећу победу:

„Победу душе, победу срца и поштовања, победу мира и хришћанске љубави.“ Јер, кад је рат завршен и кад су пукле логорске жице, на немачкој земљи се нашло 5.000 живих српских костура. Сви су очекивали њихов оправдани гнев и освету, јер су немачки војници у њиховој земљи убијали сто Срба за једног немачког војника. То се није десило. Напротив, они су миловали немачку децу, давали

им бомбоне, разговарали са Немцима као са својом браћом...

Тек тада је, каже мати Јована, свима постало јасно зашто је велики Гете учио српски језик, зашто је с толиком љубављу и поштовањем примао и подржавао Вука Караџића, и зашто је Бизмарку последња реч на самртничкој постељи била: „Србија“.

– Наш пастор нам је говорио о српским јуначким епским песмама као највећем културном благу Европе и света – прича наша саговорница. – Више их је препричавао и скретао пажњу на то да су оне непреводиве и да се једино могу разумети на српском језику. Саветовао нам је да учимо српски језик, како бисмо се уверили у ту својеврсну чаролију уметности пред чијом лепотом се до земље поклонили вајмарски геније.

Мати Јована каже да је то у њој родило жељу да упозна „тај мали велики народ и да се приближи његовом духу и култури“. У манастиру Химелстиру код Хилдесхајма први пут је ушла у православну цркву и присуствовала светој литургији, коју је тада служио владика Лаврентије, тадашњи српски епископ за Западну Европу и Аустралију.

– То је био неописив и незабораван догађај – сећа се мати Јована. – То је било моје духовно зачеће. Моје православне благовести. Тада сам нашле себе и свој нови дом. На земљи и на небу. И уколико би требало да означим најважнија или, лаички речено, најсрећнија три дана у свом животу, то би били: први, кад сам прихватила православље као своју веру. Други: кад сам после више година искушеничког живота примила монашки чин и своје световно име Сибила променила у монашко Јована. И треће: кад сам добила српско држављанство.

Никад нећу заборавити дан када се, после уобичајених дугих бирократских процедура, у мојим рукама нашла драга српска лична карта. То ми је било узвишеније него да сам добила диплому Оксфорда или Сорбоне. И гле парадокса! То је било у оно време када су многи у овој земљи сањали о томе да добију немачку визу или пасош и да оду одавде.

Многи је, каже, питају шта ју је тако снажно привукло православљу.

– На првом месту, лепота православне свете литургије и осталих светих богослужења – каже наша саговорница. – Затим православни смисао монашког пострига, поста и врлинског подвига у хришћанском животу, али и православна

Барбароса оболео на том путу од тешке болести и да га је Свети Сава, тада принц Растко, исцелио од болести својом усрдном молитвом. Велики српски војсковођа Павле Јуришић Штурм био је немачког порекла, а славни српски командант Живојин Мишић био је ожењен Немцом Лујзом. Никада, разуме се, не заборављам ону другу, тамну страну медаље, велике злочине и крвопролића које су немачки окупаторски војници у више наврата чинили по Србији. Стидим се и лијем горке покајничке сузе и приносим Господу молитве за моје сународнике због њихових тешких злочина и недела.

Господ ју је, наставља мати Јована, довео овде у

ову мученичку и свету земљу, по којој је војска њених предака рушила градове и села, пљачкала и убијала, починила незапамћене злочине над српском нејачи, сејала страх и смрт, жарила и палила...

– Од тог пламена остао је сада само један слабачак пламичак, ја, смерна монахиња

Јована, која

уметност, иконопис, древне фреске и православна духовна музика, а изнад свега, лепота српске светосавске душе и лепих српских народних обичаја. Нарочито харизма крсне славе. Ја сам изабрала за своју крсну славу празник Света три јерарха, 12. фебруара. Славим свечано и торжнствено као права Српкиња.

Њена необична животна судбина подстакла ју је да се позабави односима Срба и Немаца кроз историју. У Србији се, прича нам моханиња, спомиње да је Стефан Немања у Нишу дочекао Фридриха Барбаросу на трећем крсташком походу, и да је немачки војсковођа за трпезом јео прстима а Немања златним есцајгом.

– И то је чињеница – каже мати Јованина. – Међутим, мало је познато оно важније, да је

горим као кандило пред иконом Србије и приносим сузне молитве у знак покајања за сва сагрешења немачког народа, који ми је подарио физичко трошно људско тело, а за напредак, срећу и благослов мог дивног српског народа у коме сам се духовно родила, који ми је подарио вечна и непролазна небеска блага – говори мати Јована.

– Свакодневно благодарим Господу на том великом дару, и српским светитељима и просветитељима – Светом Сави и Светом владици Николају, чији ме светли примери и дела воде и руководе у моме духовном животу у православљу.

ГЕНЕРАЛ АЛЕКСАНДАР ЛЕР ПО ОЦУ НЕМАЦ, ПО МАЈЦИ ПРАВОСЛАВАЦ

Александар Лер, рођен је 20. маја 1885. у месту Турн Северин. По оцу је био Немац, а по мајци православац. Одлично је говорио руски, српски, румунски и мађарски језик. Средњу школу похађао је у Панчеву.

У Првом светском рату учествује на страни Аустрије и командује аустроугарским батаљоном у борбама против Срба. Након рата, активно усавршава своја војничка знања. Генерал-мајор постаје 1934. Током Другог светског рата је био командант 4. ваздухопловне флоте која је бомбардовала Варшаву и Београд. Учествовао је у борбама за Крит и на Источном фронту, пре него што је 1942. постављен за команданта Југоистока. Творац је планова операција „Вајс“ и „Шварц“. Командовао је Групом армија Е при повлачењу од Грчке кроз Југославију. Заробљен је маја 1945. За ратне злочине осуђен је 1947. на смрт. Стрелан је 26. фебруара исте године у Београду.

ВЛАДИКА ЛАВРЕНТИЈЕ

Већ тридесетак година живим у Србији, у својој духовној отаџбини у српском манастиру Соко – каже мати Јована. – Служим Господу и прислужујем, у оквиру својих физичких и духовних моћи, свом духовном оцу владици Лаврентију (на слици). Срела сам велики број свештеника и духовних пастира широм света. Желим да посведочим да је владика по својој доброты и племенитости своје хришћанске душе неупоредив. Уверена сам да је он најугледнији и најомиљенији владика у целом хришћанском свету.

НЕМЦИ ЦЕНЕ СРБЕ, АЛИ ИХ НЕ ВОЛЕ

ЈОВАНА, како каже, жели да подсети њене драге Србе на једну особину немачког народа када су у питању односи према Србима и осталим народима, коју је тачно уочио Свети владика Николај, који је добро познавао дух германског племена.

– Немци цене Србе, али их не воле. Немци не воле оне народе којима се диве. Ту су, поред Срба, Французи и Енглези. А оне које воле, њих презиру. У ту групу спадају Хрвати, Бугари, Италијани... Потомци старих тевтонских ратника презиру поданички менталитет фукаре. Руса и Американаца се плаше. Свака птица има свога копча. (Извор “Новости”)

Победна песма

Ево Господа с` Војскама иде
душмани наши нек` се застиде!

Нек` се застиде, нек` се покају
гле `Војске Неба како блистају!
Како блистају, како се `оре слежу
с` пред њима високе горе.

Високе горе и горди цари
гле` иде Господ да се зацари.
Серафими напред па Херувими
сва земља гори сав свет се дими!

Сав свет се дими тешко се дише,
радост и ужас ко да опише?!
Ко да опише чудо чудеса
кад земљу грешну стегну Небеса!?

Стегну Небеса својом близином,
тад` земља плоду слична је гњилом!
Војске за Војском из Неба ничу,
Анђели трубе, праведни кличу!

Праведни кличу: „Ево Господа!“,
нека ишчезну земља и вода!
Земља и вода нашто нам` више?
Гле` сад се збива што Писмо пише!

Што Писмо пише све се догађа,
ново се Небо и Земља рађа!
Ево Господа, устајте људи,
ево Га иде свету да суди!

Свету да суди, стадо да лучи,
од стопа свемир тутњи и хучи!
Тутњи и хучи земља и небо
шта ће нам сада злато и сребро?

Злато и сребро нека почине,
а Ти нам блистај Божији Сине!

Св. Владика Николај

РАСПОРЕД БОГОСЛУЕЊА ЗА ВАСКРШЊЕ ПРАЗНИКЕ

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

Велика Среда, 1. мај - Св. Литургија Пређеосвећених Дарова у 9 ч.

Велики Четвртак, 2. мај - Св. Литургија у 10 часова

Велики Четвртак, 2. мај - Читање 12 јеванђеља у 19 часова

Велики Петак, 3. мај - Царски Часови у 10 часова

Велики Петак, 3. мај - Вечерње са изношењем Плаштанице у 16 ч

Велики Петак, 3. мај - Опело Христово са статијама и опходом око храма у 19 часова

Велика Субота 4. мај - Св. Литургија у 10 часова (на српском)

Васкрс Недеља, 5. мај - Јутрење у наставку Св. Литургија у поноћ (12 ујутро)

Васкрс Недеља, 5. мај - Св. Литургија у 10 часова

Васкрсни Понедељак-Ђурђевдан - 6. мај - Св. Литургија у 10 часова (благосиљање славских колача пре Св. Литургије од 8 до 9:30 и после Свете Литургије од 11:30 до 12:30)

Васкрсни Уторак - Свети Николај Жички*, 7. мај - Св. Литургија у 10 часова

Субота, 11. мај - Св. Литургија у 10 часова (на енглеском)

Недеља, 12. мај - Свети Василије Острошки - Света Литургија у 10 часова

Субота, 18. мај - Св. Литургија у 10 часова (на енглеском)

Недеља, 19. мај - Света Литургија у 10 часова

Четвртак, 23. мај - вечерње у 18 часова

Петак, 24. мај - Св. Кирило и Методије - Света Литургија у 10 часова

Субота, 25. мај - Св. Литургија у 10 часова (на енглеском)

Недеља, 26. мај - Света Литургија у 10 часова

*Одлуком Светог Архијерејског Синода празновање Светог Владике Николаја Жичког, за ову годину, пренето је са 3. маја на 7. мај због празновања Великог Петка.

ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ!

Свештеник Сениша Милутиновић 204 894 78 25
sinisa.djakon91@gmail.com

Одржана Годишња скупштина Епархије канадске

У петак 1. и суботу 2. марта, 2024, одржана је 40. годишња скупштина Епархије канадске. Под председништвом Његовог Преосвештенства Епископа канадског Г. др Митрофана, свештеници, и представници свих Црквено-школских Општина Епархије канадске састали су се у ЦШО Св. Архангела Михајла у Ванкуверу.

Након радног дела, подношења извештаја и дискусија у пленуму, скуп је окончан Светом Архијерејском Литургијом коју је служио Њ.П. Епископ Митрофан, уз саслужење протојереја-ставрофора Мирослава Дејанова, умировљеног пароха ванкуверског, протојереја-ставрофора Живорада Суботића, архијерејског заменика, протојереја-ставрофора Обрада Филиовића, архијерејског намесника западноканадског, протонамесника Сенише Милутиновића, пароха домаћина, јереја Георгија Тубоњића, и јереја Марка Димића.

Ангел вапијаше благодатној: Чиста Дјево, радуј се! И опет кажем Ти: радуј се! Јер Твој Син Васкрсе из гроба у трећи дан и мртве подиже, људи, веселите се! Блистај се, блистај, Нови Јерусалиме, јер слава Господња, на теби засија. Ликуј сада и весели се Сионе; а Ти, Чиста Богородице, радуј се васкрсењу Порода Твога.

Ирмос на Васкрс

Помоћ за децу Косова и Метохије

Максимовић и Олегу М. Који су поклонили своје уметничке слике за децу Косова и Метохије. Учешће у добротворној акцији узело је доста родитеља из наше Српске Школе *Св. Василије острошки*, парохијани из наше српске заједнице али и знатан број православних хришћана из других Цркава је такође допринео својим

Деца и верни народ на Косову и Метохији, српској светој земљи, свакодневно теже ка Царству небеском својом вером у Бога иако су изложени свакодневним потресним прогонима, трпљењем зарад Христа и вере православне. Њихови прогони су и наши прогони, њихове боли су и наше боли.

С благословом свештеника о. Синише Милутиновића и подршком Управног Одбора ЦШО Св. Архангела Михајла, организовано је добротворно вече за децу Косова и Метохије које је прерасло у добротворну дводневну акцију.

20. априла одржан је Молебан за Косово и Метохију у нашој Цркви, а затим уз помоћ учитељица Српске школе и омладине уприличена је Академија где су драмски и поетски стихови са српским песмама подсећали све присутне на српске корене. Сва деца имају право да живе срећно и треба да им се пружи шанса да имају срећно детињство – била је порука са овог добротворног догађаја.

Након академије одржана је била изложба и аукција уметничких слика који су за ову прилику поклонили локални уметници из наше парохије. Због великог интересовања акција прикупљања добротворних прилога за децу Косова и Метохије наставила се и у недељу 21. априла. Захваљујемо се Браниславу Милићу, Владанки Чолић и Срђани

прилозима. Укупан износ који ћемо послати за децу Косова и Метохије је **\$15,810,00**.

Поред уметника који су поклонили уметничке слике, велика захвалност припада нашем свештенику о. Синиши Милутиновић који је на све могуће начине помогао да се ово вече организује и да се нађе начин да се новац на најбољи начин проследи у праве руке на Косово и Метохију.

Хвала свима вама који сте дали прилоге за ово вече и хвала учесницима програма који су својим наступима дали допринос да ово вече буде успешно: црквеном Хору *Обилић*, госпођици Нади Хајн која нам је у госте дошла из Цркве у Винипегу, Даринки Заставниковић, гулсару Луки Јанковићу, ученицима Српске Школе Св. Василије острошки, и рецитаторима Марији Ђукелић и Милици Ивановић.

Велико хвала нашој попадији Сањи Милутиновић која се побринула за посно послужење зајдно са председницом КСС Снежаном Билић и сестрама Петром Форцан, Миленом Керкез и Петром Косић и Јадранки Радић која је помогла са улазницама и Стефану Ђашић који је помогао у организацији.

Љиљана Тољевећ

О Косову

Стално слушамо о томе да је Косове срце Србије и у свакој српској души. А некако сам сама себи најбољи пример за то, јер сам Збирку песама Пламен косовске ноћи написала а да ниједном нисам била на Косову нити сам имала некога из тога краја у свом окружењу. Моја породице чак није ни веровала у Бога и поред свега тога ове песме су изашле из моје душе.

Једина видљива спона са Косовом и Метохијом била је моја слава Св. Краљ Стефан и то што сам српкиња.

Први пута сам отишла на Косово 2009. када је збирка песама била завршена организовано са групом студената. На такозваном граничном прелазу чекали смо два полицајца аутомобила који су нас праили целим путем, један испред, други иза аутобуса јер није било безбедно кретати се без полицајске пратње.

Помислила сам да између наших и њихових села постоје неки пунктови Умника или полиције као што су некада били код нас у Хрватској.

У Велику Хочу стигли смо предвече и шиптарска села била су велика и осветљена. У Великој Хочи је био мрак, иако су имали струје, светло је било видљиво само по кућама.

Видевши да између шиптарских и српских и српских села не постоји нико и ништа да их чува и да у сваком тренутку дана или ноћи неко може доћи у било коју кућу и направити неко зло, обеззела ме је језа.

Породица код које сам спавала имала је виноград и домаћин је често возио вино за продају у Србију, они су од тога живели, а остали су се надали да ће се сваки пут вратити жив и здрав.

Видевши све то, сведочиш живот Богу и непоколебљивошћу веру у Њега где неко предаје себе, свој живот, и живот деце у Божије руке и спреман да зарад огњишта и вере да плати и највећу цену.

Сретнеш потомке достојне својих предака који верују и у Бога и у Његову вољу и осетиш стид због свог маловерја, због свега онога што те бацало у очајање и изгледало огромно, а сада некако небитно. Онда пожелиш да учиниш нешто за твоју душу тако што ћеш помоћи и подржати твој народ на који год можеш начин.

Када одеш на КиМ и сведочиш живот Богу не можеш се вратити више исти. То је наш Јерусалим када видиш Цркву Св. Василија острошког срушену до темеља и претворену у сметлиште и друге Цркве и манастире ограђене жицом. Схватиш да Косовска битка траје и данас и да је она започета 1389. и да ће вероватно трајати док је нашег народа, јер је то битка за нашу душу.

Више пута након одласка на КиМ у неким другим ситуацијама питала сам се коме је Господ заправо дао а коме узео?

Ономе ко живи у тешким околностима, под претњом животу, а његово срце гори вером, гори за Господа да у нашем народу и данас имамо и увек ћемо имати и Св. Кнеза Лазара, и Милоша Обилића и Вука Бранковића.

Док једни жртвују све поједини ту жртву не могу уопште ни да раумеју.

А на нама је да молимо Господа да спаси и једне и друге, да спаси све нас!

Дариа Заставниковић

Писани састави најстаријег одељења Српске Школе Св. Василије острошки (школска презентација на тему циљеву у будућности)

Фудбалски сан

Здраво свима, ја се зовем Максим. За ненких осам или девет година, видећете ме на стадиону Маракана. За вас који не знате, Маракана је стадион Црвене Звезде. Ако не успем да играм за Црвену Звезду, играћу за Ајакс. Ипак, мој највећи сан свих времена је да играм за српску репрезентацију, да будем капитен и да се вратимо кући са златном медаљом. Има више о фудбалу него само шутни и трчи. Имају позиције, одбрана, десно и лево крило и напад су ми омиљене позиције. Одбрана је доста једноставна, браниш и шаљеш лопту напред. Десно и лево крило су најзахтевније позиције. Стално трчиш напред и назад, браниш и нападаш. А нападач је истурен напред и даје голове. Кад даш гол, осећаш се добро и испуњено. Нису то једине позиције, али нећу више да вас смарам. Мораш да се трудиш, да будеш упоран и да се одричеш од неких ствари, и ако те Бог погледа можда ћеш да успеш. Када успем, искористићу ту благодат да помажем деци у сиромашним селима у Србији.

Максим Котур, 11 година

*****

Мој поглед на свет

Тиса П.

Ја обожавам ликовно. Све што ја видим је са бојом, обликом и текстуром. А, кад видим нешто ново или необично, ја одмах добијем инспирацију да нацртам. И највећу инспирацију добијем од слика са фризурама. Највише волим да цртам на папиру са оловком и гумицом. И обожавам да цртам детаље. То је мој поглед на свет.

Кад ја порастем...

Кад ја порастем радићу за НАСУ. Да би радио тамо мораћу да завршим врло тешке школе. Пробаћу да пронађем нову планету и даћу јој име Милутиновић. Мени је интересантно како научници раде и истражују нове ствари у свемиру. Читао сам да ће Наса ове године послати астронауте на месец. Ја не бих ишао на месец али бих волео да истражим месец. Ово је како ја себе видим у будућности.

Алексеј Милутиновић

*****

Шта ја хоћу да будем када порастем?

Шта ти хоћеш да будеш када порастеш? Ја хоћу да будем писац када порастем. Окуд ти да будеш писац, одакле ти инспирација? Моја мама има дневник у коме пише о нашој фамилији. То је мене инспирисало да почнем свој дневник у коме пишем о мојој фамилији и новости у мом животу и то ме инспирисало да postanем писац. То је супер навика и требао би да будеш писац али какав човек хоћеш да будеш када порастеш? Када порастем хоћу да помажем људима и да будем најбоља верзија себе. Ја исто хоћу да будем родитељ и добар пример својој дјечи. Ја се стварно надам да ћеш то остварити. Вјеруј ми, хоћу то остварити.

Лука Брајић

Поучна прича

Једном давном била је једна птичица која је на дрвету седела на 5 јаја.

И на том дрвету је била велика птица која је такође седела на свом јајету, али једном.

Та велика птица била је краљица животиња.

И једнога дана дошао је гуштер и узео је једно јаје од мале птице, па када се мала птица пробудила онда је рекла "Где је моје јаје? Ах! Нисам добро бројала." Али следећег дана гуштер јој је опет узео јаје.

Па кад се мала птица пробудила онда каже: "Шта! Где је моје јаје. Неко га је украо!" Па онда једне ноћи мала птица је видела како гуштер краде њено јаје па каже: "Што ми крадеш јаје?" Па гуштер побегне. Онда је мала птица питала велику птицу да каже гуштеру да јој не краде јаја али она није хтела. Док су мала и велика птица разговарале гуштер је украо још једно јаје. Кад се мала птица вратила рекла је: "Ах, какав неваљали гуштер."

Једне ноћи дошао је гуштер и мала птица је видела гуштера па га је кључнула по глави, па гуштер побегне па се слупа у дрво, са дрвета падне грана на каменчић, каменчић погоди лаву, лав згази слоново реп и слон скочи па сруши јаје

од велике птице и поломи га, па она пита: "Ко ми је поломио јаје?" И онда сви покажу на малу птицу.

Мала птица рече: "Да си ми помогла имала би јаје али ипак ми ниси помогла сада немаш јаје."

Миле Мушкиња

КРАЈ

*****

Христос

васкрсе из мртвих,

смрћу смрт уништи,

и свима у гробовима

живот дарова!

**„УЧИЛИ НАС, МУЧИЛИ НАС ДА
БУДЕМО СВЕ, САМО СИНЦИ
СРПСКЕ МАЈКЕ, САМО СРБИ НЕ.
АЛ` ДРУЖЕЋ` СЕ СА ВУКОМ,
ЛИСИЦОМ, ЛАВ ЈЕ ОСТ` О ЛАВ,
ЈОШ НАС ИМА ШТО КЛИЧЕМО,
ЈА САМ СРБИН САВ!**

ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ ЗМАЈ

ЦШО СВ. АРХАНГЕЛА МИХАЈЛА
ОРГАНИЗУЈЕ

ПРОЛЕЋНИ ПИКНИК 12. МАЈ, 2024

**11:30 ПИКНИК
НАКОН БОГОСЛУЖЕЊА**

7837 CANADA WAY, BURNABY, BC

СРПСКИ ДАНИ

Ц.Ш.О Св. Архангела Михајла
7837 Canada Way, Burnaby, BC

СПОНЗОРИ:

Јадранка Радић 604-789-3767

Љиљана Тољевић 778-991-4598

1 и 2 ЈУН

СУБОТА ВЕЧЕ МУЗИКА
ДАВОР и МИРА
од 19:00~ улаз бесплатан

Спорт:

Кошарка 3 на 3

Никола Филиповић 778-688-0893
Милорад Вујичић 778-277-7289

Фудбал

Јанко Вујиновић 778-908-2514
Саша Вуковић 604-446-8926
Стефан Филиповић 778-995-3345

Одбојка

Маја Ковач 604-782-4550
Сава Ковач 604-619-8873
Стефан Филиповић 778-995-3345

НАСТУПИ

ФОЛКЛОРНИХ ГРУПА

13:00-17:00

Гостујуће групе из
Виндзора
Финикса
Едмонтоне
Ванкувера

ПРОДАЈА
ПЕЧЕЊА И ЂЕВАПА
СРПСКА ХРАНА

ШКОЛСКА ПРИРЕДБА

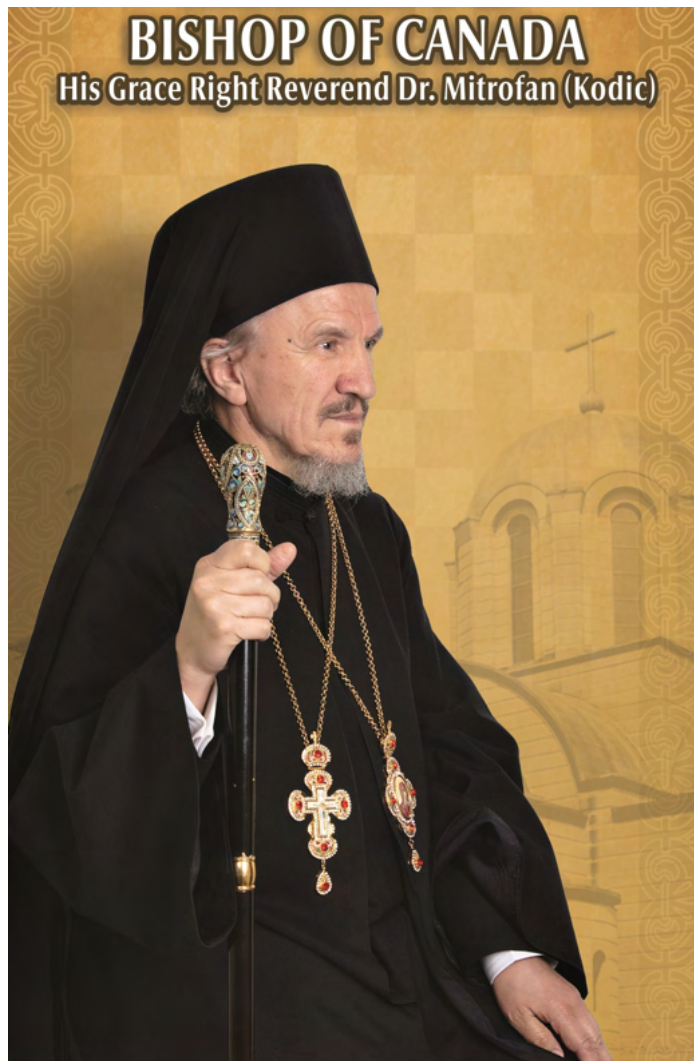
НА КРАЈУ
ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ

• 26. МАЈ, НЕДЕЉА

- 10:00 Св. Литургија
- 11:30 Послужење
- 12:30 – у театру
- Школска приредба
- Представа
- најстарије одељење:
Поуке Св. Саве
- Додела сведочанстава

**СРПСКА ШКОЛА
СВ. ВАСИЛИЈЕ ОСТРОШКИ
7837 Canada Way, Burnaby BC**

RESSURECTION, 2024

*Let God arise, let his enemies be scattered:
let them also that hate him
flee before him. (Ps. 68:1)*

Dear brothers and sisters,

With these Holy prophetic words of the Psalmist David the Church opens the Paschal service, at matins, and then at the hours and finally at the Holy Divine Liturgy. This confirms that from ancient times this psalm was included in the service of the New Passover.

What kind of God is He who needs to be resurrected? If He needs to be resurrected, then He also must die, be laid in a grave, buried. It can only be God the Son, the Second Person of the Holy Trinity, the Lord Jesus Christ, the promised Messiah-Anointed One, "who was crucified for us at the time of Pontius Pilate, and suffered and was buried." And with His crucifixion, He already defeated His spiritual enemies, as St. Apostle Paul states: "having wiped out the handwriting of requirements that was against us, which was contrary to us. And He has taken it out of the way, having nailed it to the cross. Having disarmed principalities and powers, He made a public spectacle of them, triumphing over them in it." (Col. 2: 14-15).

And He will completely destroy (defeat) His enemies with His glorious Resurrection. First the devil and his servants, and then sin and death. As the Holy Apostle Paul says: "The last enemy that will be destroyed is death?" (I Cor. 15: 26).

For almost two millennia we have been celebrating Christ's Resurrection, the "Holiday of Holidays and Celebration of Celebrations". And that celebration is always new, always contemporary. Why? Because even today it spiritually resurrects everyone who believes in the Risen Christ from their sinful state. It reveals and explains to us the mystery of our life and death. But not only our mystery, but also of all creation, that is, that nothing perishes with death, and that in the end all nature will be transformed. There you can see that the secret of life is that it is indestructible. And in everything that is alive, the law is instilled to be born, grow and die. Let's look at just a grain of wheat. Sow once to bear a hundredfold. Didn't the Lord Himself explain His death and resurrection with this example, saying: "*Truly, truly, I say to you, unless a grain of wheat falls into the earth and dies, it remains alone; but if it dies, it bears much fruit.*" (John 12: 24).

Let's think a little about this secret. In the fall, wheat is sown and remains over the winter under frost, cold, snow. But when spring comes and the sun warms the earth, it begins to grow, breaking the chains of ice and the hardness of the earth. And the grain, which died before that, disintegrating, losing its core and skin, but not losing its life-giving germ, grew into a multi-fruited ear. Is that not the victory of death through death in this created nature? It is. That is for us a mystery. And the mystery of life is closely connected with the mystery of death. And vice versa, the mystery of death is linked to the mystery of life.

The Lord Jesus Christ as God did not have to die. But He took on human mortal nature to make it immortal through His death. Otherwise, death could not be defeated, it could not be healed from mortality and decay.

Dear brothers and sisters,

Let's not be ashamed to greet each other and even our enemies on these bright and holy days, instead of: good morning, good afternoon, good evening, with the most joyful greeting: Christ is risen! And who do we have to be ashamed of? The Risen Christ? Holy Apostles, Martyrs, Hierarchs, Venerable Fathers and Mothers, who confirmed with their lives and deaths the truth above all truths that Jesus the Savior rose from the dead? And woe to us if we are ashamed of Him! Because He will also be ashamed of us before the Angels and His heavenly Father (Lk. 9: 26).

Let us carry, running to our homes, the light and joy of Christ's Resurrection, just as the Myrrh-bearing women and the Apostles ran to announce it to their closest ones. And the Risen Christ will wake up those who are spiritually asleep with faith and hope, as St. Apostle Paul states: "*Awake, you who sleep, Arise from the dead, And Christ will give you light*" (Eph. 5: 14). And let's not allow the light of the Risen Christ to ever depart from our souls, which we received at Holy Baptism, and especially at Holy Communion. Let us not forget that the light of Christ

enlightens all those who receive Him with faith and love. The light of Christ enlightens everything. And it was most revealed in His Risen Body.

Especially these days, we remember our brothers and sisters in Kosovo and Metohija, who have been suffering and dying for decades, even hundreds of years. The so-called government of Pristina is trying in every way to make their lives miserable. But we hope in the Risen Lord Christ, as well as all the holy Martyrs and Righteous of Kosovo, that our people will endure and stay in their homes, guarding their monasteries, temples and their hearths, that is, their holy land of Kosovo-Metohija.

Let's remember our brothers who were exiled from their homes in Croatia and the Federation of Bosnia and Herzegovina. Let's mention in our prayers Orthodox Christians in Ukraine, Russia, Syria, and recently in Palestine and Israel. How many children, mothers, fathers, brothers and sisters have been killed? How many are sick, barefoot, naked, thirsty, hungry, homeless and without the most basic conditions for life, for whom He shed His most pure blood? So let's help as much as we can. Even a glass of cold water will not perish (Mt. 10: 42). Because the Savior laid down His life for all of them. May the Risen Lord strengthen and enlighten them spiritually and physically, so that they can overcome all tribulation, suffering and troubles, and feel at least a little joy and beauty of life.

We thank you all for your selfless help to our Diocese, monastery, churches, and all those who needed it. May the Risen Lord Jesus Christ reward you with His heavenly eternal Kingdom. May He receive us all, even in the last hour of repentance, like the repentant robber, with the words: "Truly I tell you, today you will be with Me in paradise" (Luke 23: 43).

From the bottom of our hearts and souls, we warmly greet you with the most joyful greeting:

**CHRIST IS RISEN!
TRULY HE IS RISEN!**

Your intercessor in the Risen Lord,

BISHOP OF CANADA

Myrrh bearer and Equal of the Apostles Mary Magdalene

On the banks of Lake Genesareth (Galilee), between the cities of Capharnum and Tiberias, was the small city of Magdala, the remains of which have survived to our day. Now only the small village of Mejhdel stands on the site.

A woman whose name has entered forever into the Gospel account was born and grew up in Magdala. The Gospel tells us nothing of Mary's younger years, but Tradition informs us that Mary of Magdala was young and pretty, and led a sinful life. It says in the Gospels that the Lord expelled seven devils from Mary (Luke. 8:2). From the moment of her healing Mary led a new life, and became a true disciple of the Savior.

The Gospel relates that Mary followed after the Lord, when He went with the Apostles through the cities and villages of Judea and Galilee preaching about the Kingdom of God. Together with the pious

women Joanna, wife of Choza (steward of Herod), Susanna and others, she served Him from her own possessions (Luke 8:1-3) and undoubtedly shared with the Apostles the evangelic tasks in common with the other women. The Evangelist Luke, evidently, has her in view together with the other women, stating that at the moment of the Procession of Christ onto Golgotha, when after the Scourging He took on Himself the heavy Cross, collapsing under its weight, the women followed after Him weeping and wailing, but He consoled them. The Gospel relates that Mary Magdalene was present on Golgotha at the moment of the Lord's Crucifixion. While all the disciples of the Savior ran away, she remained fearlessly at the Cross together with the Mother of God and the Apostle John.

The Evangelists also list among those standing at the Cross the mother of the Apostle James, and Salome, and other women followers of the Lord from Galilee, but all mention Mary Magdalene first. Saint John, in addition to the Mother of God, names only her and Mary Cleopas. This indicates how much she stood out from all the women who gathered around the Lord.

She was faithful to Him not only in the days of His Glory, but also at the moment of His extreme humiliation and insult. As the Evangelist Matthew relates, she was present at the Burial of the Lord. Before her eyes Joseph and Nikódēmos went out to the tomb with His lifeless Body. She watched as they covered over the entrance to the cave with a large stone, entombing the Source of Life.

Faithful to the Law in which she was raised, Mary together with the other women spent the following day at rest, because it was the great day of the Sabbath, coinciding with the Feast of Passover. But all the rest of the peaceful day the women gathered spices to go to the Grave of the Lord at dawn on Sunday and anoint His Body according to the custom of the Jews.

It is necessary to mention that, having agreed to go on the first day of the week to the Tomb early in the morning, the holy women had no possibility of meeting with one another on Saturday. They went separately on Friday evening to their own homes. They went out only at dawn the following day to go to the Sepulchre, not all together, but each from her own house.

The Evangelist Matthew writes that the women came to the grave at dawn, or as the Evangelist Mark expresses, extremely early before the rising of the sun. The Evangelist John, elaborating upon these, says that Mary came to the grave so early that it was still dark. Obviously, she waited impatiently for the end of night, but it was not yet daybreak.

She ran to the place where the Lord's Body lay.

Mary went to the tomb alone. Seeing the stone pushed away from the cave, she ran away in fear to tell the close Apostles of Christ, Peter and John. Hearing the strange message that the Lord was gone from the tomb, both Apostles ran to the tomb and, seeing the shroud and winding cloths, they were amazed. They went and said nothing to anyone, but Mary returned to the tomb and stood about the entrance to the tomb and wept. Here in this dark tomb so recently lay her lifeless Lord.

Wanting proof that the tomb really was empty, she went down to it and saw a strange sight. She saw two angels in white garments, one sitting at the head, the other at the foot, where the Body of Jesus had been placed. They asked her, "Woman, why weepest thou?" She answered them with the words which she had said to the Apostles, "They have taken my Lord, and I do not know where they have laid Him." At that moment, she turned around and saw the Risen Jesus standing near the grave, but she did not recognize Him.

He asked Mary, "Woman, why weepest thou? Whom dost thou seek?" She answered thinking that she was seeing the gardener, "Sir, if thou hast taken him, tell where thou hast put Him, and I will take Him away." Then she recognized the Lord's voice. This was the voice she heard in those days and years, when she followed the Lord through all the cities and places where He preached. He spoke her name, and she gave a joyful shout, "Rabbi" (Teacher).

Respect and love, fondness and deep veneration, a feeling of thankfulness and recognition at His Splendor as great Teacher, all came together in this single outcry. She was able to say nothing more and she threw herself down at the feet of her Teacher to wash them with tears of joy. But the Lord said to her: "Touch me not; for I am not yet ascended to My Father; but go to My brethren and tell them: 'I ascend to My Father, and your Father; to My God and to your God.'"

She came to herself and again ran to the Apostles, to do the will of Him sending her to preach. Again she ran into the house, where the Apostles still remained in dismay, and proclaimed to them the joyous message, "I have seen the Lord!" This was the first preaching in the world about the Resurrection.

The Apostles proclaimed the Glad Tidings to the world, but she proclaimed it to the Apostles themselves.

Holy Scripture does not tell us about the life of Mary Magdalene after the Resurrection of Christ, but it is impossible to doubt, that if in the terrifying minutes of Christ's Crucifixion she was at the foot of His Cross with His All-Pure Mother and Saint John, she must have stayed with them during the happier time after the Resurrection and Ascension of Christ. Thus in the

Acts of the Apostles Saint Luke writes that all the Apostles with one mind stayed in prayer and supplication, with certain women and Mary the Mother of Jesus and His brethren.

Holy Tradition testifies that when the Apostles departed from Jerusalem to preach to all the ends of the earth, then Mary Magdalene also went with them. A daring woman, whose heart was full of reminiscence of the Resurrection, she went beyond her native borders and went to preach in pagan Rome. Everywhere she proclaimed to people about Christ and His teaching. When many did not believe that Christ is risen, she repeated to them what she had said to the Apostles on the radiant morning of the Resurrection: "I have seen the Lord!" With this message she went all over Italy.

Tradition relates that in Italy Mary Magdalene visited Emperor Tiberias (14-37 A.D.) and proclaimed to him Christ's Resurrection. According to Tradition, she brought him a red egg as a symbol of the Resurrection, a symbol of new life with the words: "Christ is Risen!" Then she told the emperor that in his Province of Judea the unjustly condemned Jesus the Galilean, a holy man, a miracleworker, powerful before God and all mankind, had been executed at the instigation of the Jewish High Priests, and the sentence confirmed by the procurator appointed by Tiberias, Pontius Pilate.

Mary repeated the words of the Apostles, that we are redeemed from the vanity of life not with perishable silver or gold, but rather by the precious Blood of Christ.

Thanks to Mary Magdalene the custom to give each other paschal eggs on the day of the Radiant Resurrection of Christ spread among Christians over all the world. In one ancient Greek manuscript, written on parchment, kept in the monastery library of Saint Athanasius near Thessalonica, is a prayer read on the day of Holy Pascha for the blessing of eggs and cheese. In it is indicated that the igumen in passing out the blessed eggs says to the brethren: "Thus have we received from the holy Fathers, who preserved this custom from the very time of the holy Apostles, therefore the holy Equal of the Apostles Mary Magdalene first showed believers the example of this joyful offering."

Mary Magdalene continued her preaching in Italy and in the city of Rome itself. Evidently, the Apostle Paul has her in mind in his Epistle to the Romans (16: 6), where together with other ascetics of evangelic preaching he mentions Mary (Mariam), who as he expresses "has bestowed much labor on us." Evidently, she extensively served the Church in its means of subsistence and its difficulties, being exposed to dangers, and sharing with the Apostles the labors of preaching.

According to Church Tradition, she remained in Rome until the arrival of the Apostle Paul, and for two more years following his departure from Rome after the first court judgment upon him. From Rome, Saint Mary Magdalene, already bent with age, moved to Ephesus where the holy Apostle John unceasingly labored. There the saint finished her earthly life and was buried.

Her holy relics were transferred in the ninth century to Constantinople, and placed in the monastery Church of Saint Lazarus. In the era of the Crusader campaigns they were transferred to Italy and placed at Rome under the altar of the Lateran Cathedral. Part of the relics of Mary Magdalene are said to be in Provage, France near Marseilles, where over them at the foot of a steep mountain a splendid church is built in her honor.

The Orthodox Church honors the holy memory of Saint Mary Magdalene, the woman called by the Lord Himself from darkness to light, and from the power of Satan to God.

Formerly immersed in sin and having received healing, she sincerely and irrevocably began a new life and never wavered from that path. Mary loved the Lord Who called her to a new life. She was faithful to Him not only when He was surrounded by enthusiastic crowds and winning recognition as a miracle-worker, but also when all the disciples deserted Him in fear and He, humiliated and crucified, hung in torment upon the Cross. This is why the Lord, knowing her faithfulness, appeared to her first, and esteemed her worthy to be first to proclaim His Resurrection.

Troparion — Tone 1

You followed Christ Who was born of a virgin for our sake, O revered Mary Magdalene, keeping His commandments and laws. Today, as we celebrate your most holy memory, we rejoice in faith, and by your prayers, we receive the forgiveness of our sins.

The Paschal Sermon

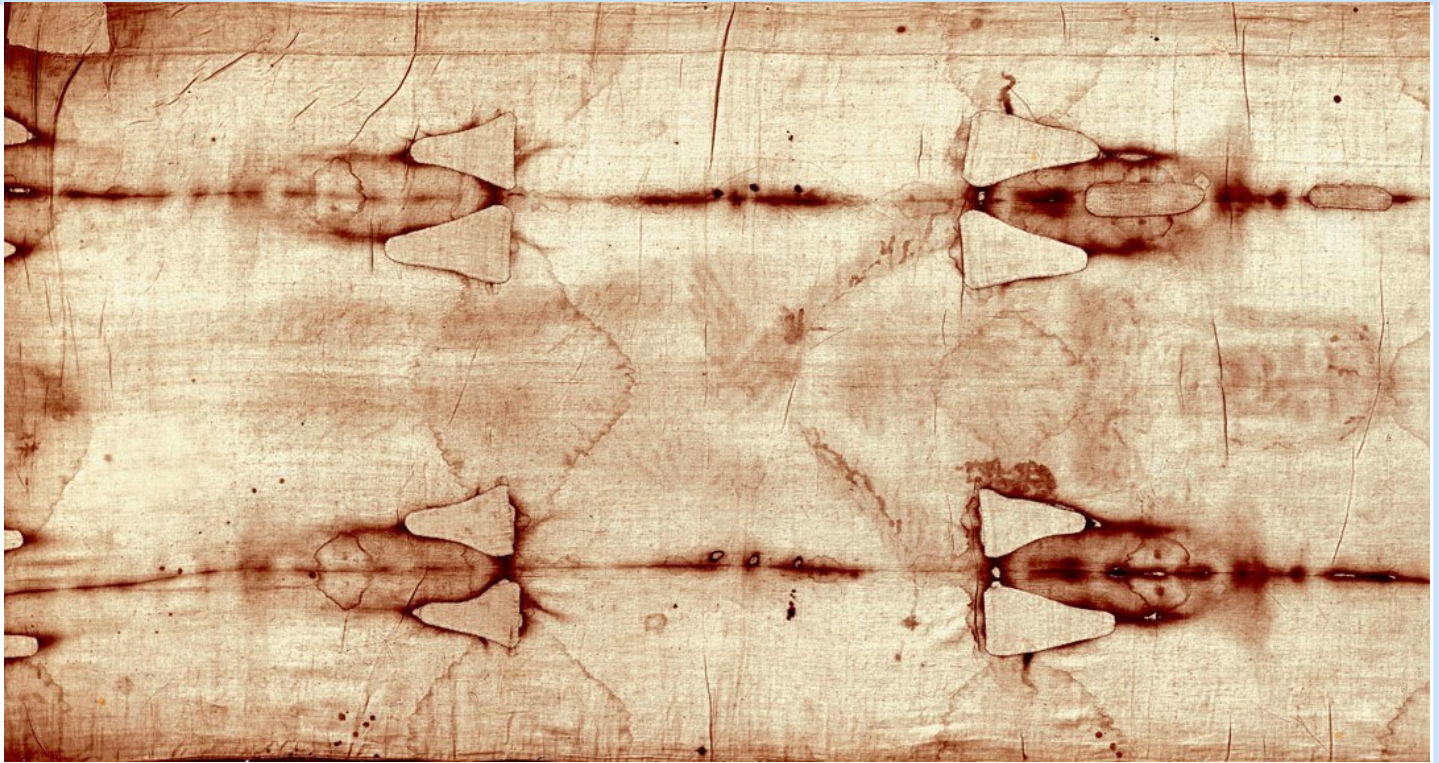
Saint John Chrysostom, Archbishop of Constantinople

If any man be devout and love God, let him enjoy this fair and radiant triumphal feast. If any man be a wise servant, let him rejoicing enter into the joy of his Lord. If any have labored long in fasting, let him now receive his recompense. If any have wrought from the first hour, let him today receive his just reward. If any have come at the third hour, let him with thankfulness keep the feast. If any have arrived at the sixth hour, let him have no misgivings; because he shall in nowise be deprived thereof. If any have delayed until the ninth hour, let him draw near, fearing nothing. If any have tarried even until the eleventh hour, let him, also, be not alarmed at his tardiness; for the Lord, who is jealous of his honor, will accept the last even as the first; He gives rest unto him who comes at the eleventh hour, even as unto him who has wrought from the first hour.

And He shows mercy upon the last, and cares for the first; and to the one He gives, and upon the other He bestows gifts. And He both accepts the deeds, and welcomes the intention, and honors the acts and praises the offering. Wherefore, enter you all into the joy of your Lord; and receive your reward, both the first, and likewise the second. You rich and poor together, hold high festival. You sober and you heedless, honor the day. Rejoice today, both you who have fasted and you who have disregarded the fast. The table is full-laden; feast ye all sumptuously. The calf is fatted; let no one go hungry away.

Enjoy ye all the feast of faith: Receive ye all the riches of loving-kindness. let no one bewail his poverty, for the universal kingdom has been revealed. Let no one weep for his iniquities, for pardon has shown forth from the grave. Let no one fear death, for the Savior's death has set us free. He that was held prisoner of it has annihilated it. By descending into Hell, He made Hell captive. He embittered it when it tasted of His flesh. And Isaiah, foretelling this, did cry: Hell, said he, was embittered, when it encountered Thee in the lower regions. It was embittered, for it was abolished. It was embittered, for it was mocked. It was embittered, for it was slain. It was embittered, for it was overthrown. It was embittered, for it was fettered in chains. It took a body, and met God face to face. It took earth, and encountered Heaven. It took that which was seen, and fell upon the unseen.

O Death, where is your sting? O Hell, where is your victory? Christ is risen, and you are overthrown. Christ is risen, and the demons are fallen. Christ is risen, and the angels rejoice. Christ is risen, and life reigns. Christ is risen, and not one dead remains in the grave. For Christ, being risen from the dead, is become the first fruits of those who have fallen asleep. To Him be glory and dominion unto ages of ages. Amen.

THE BURIAL SHROUD OF CHRIST

“The Shroud of Turin is the most studied artifact in human history.”

Journal of Research of the National
Institute of Technology.
U.S. Department of Commerce

No artifact in all of history has gripped the imagination the way the Burial Shroud of Christ-, more commonly called The Shroud of Turin has. Especially since it makes an enormous claim, bolstered by a wealth of scientific evidence that overwhelmingly supports its authenticity. For it is unique in that there is no plausible scientific explanation for how it could have been forged or even created by natural processes. The linen burial shroud measures 14 feet long and just under 4 feet wide {4.42 meters long and 1.13 meters wide} large enough for a six-foot man. It is yellow with age and has the scorch marks of fire. It bears the faint images, front and back of a man deeply wounded from the effects of a crucifixion. Researchers conclud-

ed that the 120 + scourge marks, including one on the right cheek, were delivered by two men. The Image is so faint as to be almost invisible when viewed up close. It is only when you step back six feet or more, that this image come into view.

The Shroud of Turin had a long history of being preserved and care for by Eastern Christendom until the sacking of Constantinople in 1204. It was first mentioned in the ‘Sermon of Athanasius’, Bishop of Alexandria described as an ‘image of our Lord and Savior at full length’ in year 68. It first appeared in the Western world in the French village of Lirey, in 1355. Eventually Eastern Christendom named the Burial Shroud of Christ, as the image ‘not made by hands.’

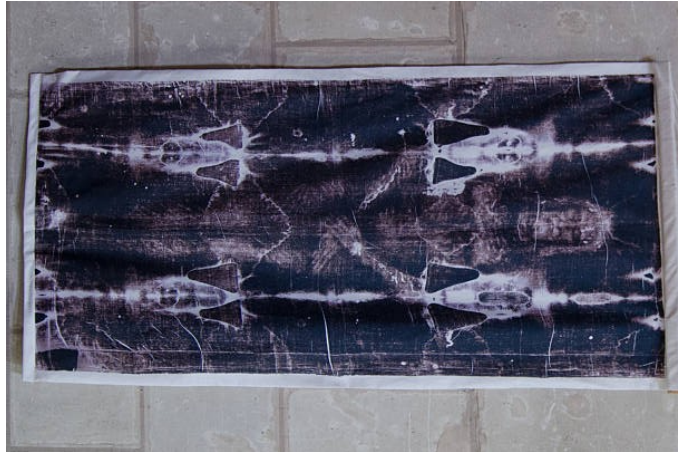
The Shroud Image is a negative

Secondo Pia, an amateur photographer, became the first to photograph the linen’s strange, sepia shadows in 1898 and the high contrast created by black and white photography enhanced the blurry stains. When Pia went to the darkroom to check his plates, he was startled to see that the negatives revealed a haunting, perfectly proportioned facial image of a serene, bearded man and the imprint of a body tortured by what appeared to be flogging lacerations and puncture wounds.

A History of Exhaustive Scientific Tests

According to a National Geographic article on the Shroud of Turin, (April 17 2015) “the U.S.-led Shroud of Turin Research Project (STURP), ...was granted an unprecedented five days of continuous access to the shroud itself in 1978. The project’s 33 members ran the gamut of scientific disciplines, and their credentials included high-level posts at 20 major research institutions. They arrived in Turin with seven tons of equipment and worked in shifts 24 hours a day. An associate team of European scientists acted as expert observers”

The main findings of the STURP scientific study of the Shroud of Turin are summarized nicely by physicist Paolo Di Lazzaro:

“The Shroud is not a painting, no pigment, any directionality, not a scorch. The image encodes cloth to body distance, and it is present in both contact and non-contact areas. The image is superficial, no more than 0.6 microns thick (work by others has shown 0.2 microns). Invisible halos surround blood. Blood went on before image (no image beneath blood), including stains containing hemoglobin and serum albumin. Calcium and strontium and iron are uniformly present on the Shroud in small quantities (Paolo Di Lazzaro, ATSI 2014 Bari).”

In 1988, the Vatican authorized carbon-14 dating of the shroud. Small samples from a corner of its fabric were sent to labs at the University of Oxford’s Radiocarbon Accelerator Unit (RAU), the University of Arizona, and the Swiss Federal Institute of Technology. All three found that the shroud material dated to the years between 1260 and 1390, more than a millennium after the life and death of the

historical Jesus.

Since 2005, however, a growing number of scholars have questioned the results of the now 30-year-old tests. Some claimed, for example, that the area tested was a portion of the cloth that was repaired and that the tested strands reflect those repairs. We know, for example, that efforts were made to restore the Shroud in the 16th century. The fact that testing only used samples from one corner of the

cloth makes it impossible to know if this claim is correct or not.

By April 2022, a fourth dating test was conducted that further confirmed the results of three earlier tests that had conclusively placed the linen of the shroud in the

first century – 2000 years old.

Science has shown the image on the cloth is an ‘impossible’ image that cannot be replicated. This is due to the fact, that the image is only created on the very tops of minute, countless discolored fibers. and at a minuscule thickness of between 20 to 40 microns – thinner than a human hair. There is no trace of paint, pigment, fluid or binder. All this holds true for both sides of the cloth – back and front. Because of this, combined with numerous other tests, scientists have now confirmed, the image on the Shroud had to be caused by a mysterious burst of light – that is, electromagnetic radiation.

In short, the evidence indicates the Shroud was wrapped around a real body that simply ‘dematerialised’ without disturbing the perfectly formed blood clots on the cloth. That could only happen through an event like that described in the Gospels as the Resurrection – an event that, as the Gospels state, freed Jesus’ body from material constraints. “

Adversaries of the authenticity of the shroud come up against an enigma – that this one cannot be the work of a counterfeiter, because to ‘make’ such an image would have required unknown scientific knowledge in the Middle Ages,” Historian Jean - Christian Petitfils told *Le Figaro* (August 31 2022). “The image is not a painting. No trace of brush strokes, no outline has been observed even under an electron microscope. We must also exclude the hypothesis of a smear, the application of a bas-relief of wood or marble or a metal statue heated and placed on the cloth.”

“One of the most impressive research findings in the second half of the 20th century was the discovery of microscopic deposits of ‘dirt’ in several places on the cloth. This was a detective story in itself. The dirt found on the soles of the feet, on the left knee, and the nose, was not just any old dirt – it turned out to feature a rare type of travertine limestone, found only in Jerusalem, but not in Europe.”¹

More Puzzling Questions

A great deal of attention has been paid to the lack of wounds in the palm of the hands and the lack of visible thumbs. For centuries, in their paintings of the crucifixion, artists have always shown the nails in the palm of the hands. However, modern forensic scientists, with the support of experimental evidence insist that the Shroud is perfectly correct in showing the wounds in the wrist. They insist that nails through the palm of the hands would not support the full weight of a man - especially when exhausted from beating and scourging. However, nails through the wrist would fully support the weight.

No thumbs are visible on the imprint of the hands on the shroud. The explanation for this is that penetrating pointed objects passing through the wrists damage the median nerve. The motor function of the median nerve is to produce flexion of the thumb forcing it into the palms. In summation, the Shroud is right while centuries of artists were wrong. Forensic scientists were impressed to discover that the blood was soaked on the linen before the image was created. Also, while the image should only have one facial image on the front of the cloth, there is another mirror image on the back.

The Shroud of Turin Answers the Skeptics and Detractors

‘At the end of the study, when one has established that all the images, even and indeed especially when at first sight they seem to be weird and contrary to traditional iconography, are in conformity with experimental truth, this collection of partial proofs will end by being absolute proof.’

Dr. Pierre Barbet, A Doctor at Calvary.

No religious artifact, especially one as important as the Burial Shroud of Christ, is without its army of skeptics and detractors, beginning in 1389, when Pierre d’Arcis, the bishop of Troyes, denounced it as a painted fraud without offering any evidence. Modern science has of course, proved conclusively that the image was not painted. With the passage of time, to the disappointment of many critics, the Academy of Sciences is increasingly supporting the authenticity of the image. In the opinion of many, all this evidence would place it ‘beyond reasonable doubt in a murder trial.’

With all the countless attempts, armed with all the latest sophisticated knowledge and equipment, the image on the Shroud has not been replicated. British filmmaker David Rolfe offered million-dollars to the British Museum to replicate the image on the Shroud. In spite of all the scientific resources and connections it has to major universities, the British Museum is silent.

This brief commentary has only outlined a few of the numerous, puzzling questions that modern science cannot answer. With all its sophisticated analyses and state of the art equipment, science has reached a realm it cannot penetrate. What lies beyond the world of matter, is a spiritual reality that transcends the natural world. In the *New Testament*, Christ is continually teaching us that we are spiritual beings living for a brief time in a material world “*For indeed, the Kingdom of God is within you.*” Luke 17:21 This is the world of the Shroud of Turin, where the image of a crucified Christ, serene in death, confronts us.

For *White Angel* by Michael Whelton

Riddles Of The Shroud, William West, 2022, Page 106.

HOLY WEEK AND PASCHA SERVICE SCHEDULE

CHRIST IS RISEN!

Holy Wednesday, May 1 - Liturgy of the Presanctified Gifts at 9 am

Holy Thursday, May 2 - Divine Liturgy at 10 am

Holy Thursday, May 2 - The Holy Passion (The 12 Gospels) at 7 pm

Holy Friday, May 3 - The Service of Royal Hours at 10 am

Holy Friday, May 3 - Burial Vespers at 4 pm

Holy Friday, May 3 - Matins of Holy Saturday (with procession) at 7 pm

Holy Saturday, May 4 - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)

Pascha, May 5 - Paschal Matins and Divine Liturgy at 12 am (Serbian/English/Church Slavonic)

Pascha, May 5 - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)

Bright Monday - St. George, Greatmartyr, May 6 - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)

Bright Tuesday - St Nikolaj of Zicha*, May 7 - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)

Sunday, May 12 - **St. Basil of Ostrog the Miracleworker** - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)

Saturday, May 18 - Divine Liturgy at 10 am (English)

Sunday, May 19 - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)

Thursday, May 23 - Vespers at 6 pm

Friday, May 24 - **Sts. Cyril and Methodius** - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)

Saturday, May 25 - Divine Liturgy at 10 am (English)

Sunday, May 26 - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)

*By the decision of the Holy Synod of Bishops, the celebration of Saint Bishop Nikolaj of Zicha, for this year, has been moved from May 3rd to May 7th due to the celebration of Holy Friday

TRULY HE IS RISEN!

Reverend Sinisa Milutinovic

204.894.7825

sinisa.djakon91@gmail.com

SERBIAN DAYS

St. Archangel Michael CSO
7837 Canada Way
Burnaby, BC

SPONSORS:

Jadranka Radic 604-789-3767
Ljiljana Toljevic 778-991-4598

JUNE 1 & 2

Saturday Live Music

DAVOR & MIRA

from 19:00 - free entrance

Sport:

Basketball 3 by 3

Nikola Filipovic 778-688-0893
Milorad Vujicic 778-277-7289

Soccer

Janko Vujinovic 778-908-2514
Sasa Vukovic 604-446-8926
Stefan Filipovic 778-995-3345

Volleyball

Maja Kovac 604-782-4550
Sava Kovac 604-619-8873
Stefan Filipovic 778-995-3345

FOLKLORE PERFORMANCES

June 1 & 2

13:00-17:00

GUESTS FROM

- PHOENIX, WINDSOR
- EDMONTON
- & local folklore groups

**ST. ARCHANGEL MICHAEL
CHURCH-SCHOOL ORGANIZES**

SPRING PICNIC

MAY 12, 2024

1 1:30 PICNIC

Roast pork & lamb sales and Chevapi

7837 CANADA WAY, BURNABY, BC

SCHOOL RECITAL

At the end of school year

• **MAY 26, Sunday**

- 10:00 Liturgy
- 11:30 Refreshments
- 12:30 – in Theater
- School Recital
- Stage play by oldest class:
St. Sava's Wisdoms
- Certificate Awards

**SERBIAN SCHOOL
ST. BASIL OF OSTROG
7837 Canada Way, Burnaby BC**

Holy Fathers about Pascha

Let us therefore celebrate the Resurrection of the Lord. He rose, and He brought up with Him the world. He rose, breaking the bonds of death, resurrecting us by breaking the chains of our sins. Adam sinned and died. Christ died but did not sin. This is new and strange. The first sinned and died, the second died having not sinned. For whom did this happen and why? So that he who had sinned and died be liberated from the bonds of death through Him Who died having not sinned. This also happens with those who owe money. Someone is in debt but is unable to repay his debt and therefore is put in prison. Someone else who does not owe the money but is able to pay repays the debt and the debtor is released. This same things happened with Adam and Christ. St. John Chrysostom, A Homily on the Holy Pascha

---

On this Great Day, Christ is called from among the dead which he had emulated. On this day he repelled death's sting, laid low the gloomy confines of hell, and granted freedom to the souls. On this day, risen from the tomb, He appeared to people for whom he had been born, had died, and been awakened from the dead, so that we, having been reborn and escaped death, might be resurrected with Him, the Resurrected One. On this bright glorious and great day, the angelic hosts, filled with joy, sing a song of victory. Holy Hierarch Gregory the Theologian

---

Suddenly sorrow has been changed to joy, And all has become joyous and a cause for rejoicing; I do not hesitate to say, 'I have been glorified as Moses,' For I have seen, I have seen -- not on the mountain but in the tomb, Not concealed by a cloud, but by flesh, The Lord of the Immortals and of the clouds, Lord of old, now and forever; And He said, 'Mary, hasten and tell Those who love Me that I have arisen; Take Me on your tongue, like a branch of the olive To the descendants of Noah; announce the good news, Pointing out to them that death is destroyed and that He has arisen, He Who offers resurrection to the fallen..' The Kontakia of Romanos, On the Resurrection VI

This is the Day of Resurrection.

Let us offer to God a sacrifice-which is ourselves.

Let us, as His most precious acquisition, give to the Image [God]

That which was created in His' image.

Let us acknowledge our worth.

Let us revere the Archetype.

Let us come to understand the power of the

mystery and who it is for whom Christ died. St. Gregory Nanzianzen

---

СВЕТИ СРПСКИ МУЧЕНИЦИ МОЛИТЕ БОГА ЗА НАС

Драга браћо и сестре,
позивамо вас да узмете учешћа у духовној светковини

УНОШЕЊЕ ИКОНЕ И ЧЕСТИЦА МОШТИЈУ
Светих Свештеномученика
Нестора Милешевског и Милоша Билбије

Петак, 17. мај
ЂЕРДАН ОД МЕРЏАНА
служба Светим Српским Новомученицима
у 18 часова

Храм Светог Архангела Михаила
7837 Canada Way, Burnaby